

Leto XXI. Štev. 188

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
četka. Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, DRUŽITE SE!

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVljena 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1961 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“

PRVA SVETOVNA KONFERENCA ZA UPORABO JEDRSKE ENERGIJE V MIROLJUBNE NAMENE

USPEH NAŠIH STROKOVNJAKOV

Najnovejša dognanja v procesu razbijanja urana 235 — Nov tip Geigerjevega števca za odkrivanje urana

Zeneva, 12. avgusta (Tanjug). Udeleženci ženevske konference so začeli v četrtek po komisijah podrobno proučevati probleme s področij medicine, kemije, metalurgije, biologije in tehnologije, kjer je iznajdba nuklearne energije omogočila velik napredek. Na popoldanskem zasedanju sta govorila dva jugoslovanska strokovnjaka o rezultatih, doseženih v Jugoslaviji.

Dragoslav Popović je govoril o problemu trajanja procesa raz-

bijanja urana 235. Doslej so menili, da je za razcep jedra urana 235 potreben nenavadno kratek čas. Popović je dejal, da je proces razbijanja jedra precej daljši in govoril o dognanjih, ki pohi-
jajo prejšnje trditve ameriškega profesorja Wheelerja. Ta je na večeršnjem zasedanju tudi sam odstopil od svojih prejšnjih zaključkov.

Delegacije vseh držav se zelo zanimajo za izgraditev skupnih

naprav za separacijo urana 235 v Evropi.

V komisiji za kemijo, metalurgijo in tehnologijo je vzbudil veliko zanimanje predavanje jugoslovanskega strokovnjaka Aleksandra Milovanovića in skupine jugoslovanskih znanstvenikov. Odobravanje, ki je spremljalo branje tega referata, najbolje kaže uspeh jugoslovanskih strokovnjakov, ker prevladuje mnenje, da je njihovo delo važno prispevek k iznajdbi novega tipa Geigerjevega števca za odkrivanje urana. Instrumenti, ki jih sedaj uporabljajo za iskanje urana, nimajo potrebnih lastnosti za hitro delo, ker so nenaadno občutljivi in nepraktični. Poleg tega postanejo po krajšem času neuporabni. Veliko število znanstvenikov je zato poskušalo iznajti nov tip Geigerjevega števca. Čeprav so o delu na tem področju govorili tudi drugi, je zbudila največje zanimanje skupina jugoslovanskih znanstvenikov, ker se je izkazalo, da je takšen tip Geigerjevega števca bolj trden in praktičen kot vsi drugi. Poleg tega je možno ta aparat uporabljati celo leto, kar menijo, da je najdaljši čas za delo takšnega aparata.

Delo atomske konference v Zenevi se je razvijalo davi v odborih. V odboru, ki je obravnaval vprašanje uporabe izotopov in atomskega žarčenja v medicini, sta poročala predstavnika Velike Britanije in Sovjetske zveze. Obe poročili se nanašata na vprašanje iskanja metode za diagnosticiranje. Sovjetsko poročilo se nanaša zlasti na obolenja žlez in lokalizacijo novotvorb. O možganskih tumorjih sta govorila tudi prof. Brownell in prof. Sweet, ki sta poudarila, da je proučevanje te metode še v eksperimentalni fazi, vendar pa pomeni napredek na tem področju.

Odbor za kemijo, metalurgijo in tehnologijo je imel sejo pod predsedstvom sovjetskega profes-

orja Vinogradova, upravnika Instituta za analitično geokemijo v Moskvi. Na seji so govorili o dosežanjih dognanjih na področju izotopov, zlasti o metodah, uporabljenih za izločanje radioaktivnih elementov. Pokazalo se je, da uporabljajo v ZDA, Sovjetski zvezi in Veliki Britaniji dve vzporedni metodi. Po eni uporabljajo kemijski proces, po drugi pa izločanje po fizikalni poti.

Na tretjem sestanku so govorili o opisovanju raziskovalnih reaktorjev. Posamezni delegati so poročali o delih v svojih deželah. Delegati menijo, da je sovjetsko poročilo o reaktorju s težko vodo nekaj povsem novega.

Delo se nadaljuje na posebnih sejah in dobiva čedalje bolj tehnični in znanstveni značaj.

IZJAVA VELEPOSLANIKA CICMILA PRED ODHODOM V KANADO

Ugodni pogoji za sodelovanje in čedalje boljše razumevanje med obema deželama

Beograd, 12. avg. (Tanjug).

Novi jugoslovanski veleposlanik v Kanadi Obrad Cicmil je odpotoval danes z letalom prek Londona na svoje novo službeno mesto v Ottawa. Pred odhodom iz Beograda je sodelavcu Tanjuga izjavil, da dejstvo, da med Jugoslavijo in Kanado ni nobenih spornih vprašanj, ustvarja zelo ugodne pogoje za nadaljnje sodelovanje in čedalje boljše razumevanje med obema deželama. »Mi si bomo prizadevali, da bomo k temu sodelovanju in razumevanju prispevali čimveč,« je rekel Cicmil in pripomnil:

»Naši stiki in odnošaji s Kanado niso novi. Kanada je bila kot članica Britanske skupnosti narodov v dveh minulih svetovnih vojnah naš zaveznik in so-

borec. V minulih desetih letih smo gojili in poglobljali z njo stike prijateljstva in sodelovanja. Naše sodelovanje v tem obdobju ni bilo izčrpano samo z medsebojnimi stiki obeh dežel, marveč smo si večkrat tudi medsebojno pomagali pri obravnavanju raznih vprašanj splošne mednarodne politike. Največkrat je prišlo to do izraza v Organizaciji združenih narodov, v reparacijski agenciji v Bruslju itd.

»Z zadovoljstvom lahko poudarimo,« je rekel na koncu veleposlanik Cicmil, »da sta v sedanjem trenutku, ko si državniki prizadevajo doseči pomiritev na svetu, za politiko Kanade značilna boj za mir in boj za enakopravno sodelovanje med narodi. To je tudi glavna smer naše zunanje politike.«

PISMO IZ BONNA

Nova gledišča nemške vlade

Adenauer je začel prilagojevati svojo zunanjo politiko zahtevam ženevskega političnega vzdušja — Predlogi Bonna za dnevni red v Moskvi

Bonn, 12. avgusta. — Veleposlanik von Maltzan je danes v Parizu izročil sovjetskemu veleposlaniku Vinogradovu predloge bonnske vlade o dnevnem redu konference v Moskvi, ki naj bi se začela 9. septembra.

Bonnski osnutek so dokončno pripravili v Mürrenu v Svici, kjer se je kancler Adenauer dva dni posvetoval s svojimi najzobjimi zunanje-političnimi sodelavci. Vsebinska nemških predlogov še ni znana. Objavljena bo pozneje v Bonnu in Moskvi. Na podlagi raznih podrobnosti pa je že slišati nekatere domneve. Pozornost je na primer vzbudilo, da govori uradno poročilo o posvetovanju v Mürrenu samo o potovanju »nemške delegacije« v Moskvo, vtem ko kanclerjeva obiska neposredno ne omenja. V Bonnu poudarjajo, da so ho-

teli s tem baje povedati, da še ni povsem zanesljivo, da bo kancler sploh odpotoval v Moskvo, če sovjetska vlada ne bi sprejela njegove zahteve, naj bi dnevni red razširili še na druga vprašanja, predvsem na združitve Nemčije.

Tem ugibanjem pa ne kaže pripisovati večjega pomena, ker so politične priprave na potovanje v Moskvo že tako napredovale in ker je razpoloženje javnosti takšno, da bi bilo težko pojasniti odgoditev obiska ali pa njegovo opustitev.

Zanimivejša pa je še predvčerajšnja izjava podkanclerja Blücherja, ki je zdaj kot namestnik odsotnega kanclerja v Bonnu najvažnejša osebnost. Blücher je napovedal, vsaj delno, nekatera nova zunanje-politična gledišča svoje vlade, s katerimi bo nemška delegacija odpotovala na moskovska posvetovanja. Po njegovem mnenju naj bi v Moskvi med drugim govorili tudi o ponovni združitvi Nemčije. Neposredna izjava mnenj med državniki je mnogo boljša od izmenjav po diplomatskih kanalih. Ne more pa biti govora, da se bosta vladi spuščali v obravnavanje vsega nemškega problema. To lahko store samo vse štiri vlade skupaj. Bonnska vlada tudi ne bo v Moskvi stori-
rila ničesar, kar bi moglo vzbuditi nezaupanje zahodnih držav.

Blücher je potem poudaril, da je njegova vlada pripravljena Socialni demokrati so včeraj ponovno odklonili možnost, da bi v sedanjih razmerah sodelovali s kanclerjem v moskovskih razgovorih. Socialni demokrati menijo, da bo imel kancler na moskovskih pogajanjih pred očmi zahodnoevropske vojaške zveze in upostavitve združene Nemčije in da na tej podlagi z njim ni moč sodelovati.

začeti tudi z vlado Pankova pogajanja o svobodnih, tajnih in splošnih volitvah, če bi štiri vele-
sile sprejele sklep v tem smislu. To je hkrati tudi prva uradna izjava bonnske vlade, v kateri tako govore o stikih z vlado Vzhodne Nemčije. Podkancler je sprožil še eno zanimivo misel. Rekel je namreč, da bi se njegova vlada strinjala z določeno modifikacijo zahodnih vojaških pogojev, kar dokazuje, da so tudi zahodne vlade pripravljene v tem oziru na določene koncesije. Ni pa jasno, kaj vse razume podkancler pod koncesijami, vsaka-
kol pa gre za nekaj novega v stališču bonnske vlade. Hkrati je Blücher potrdil, da je kancler pripravljen tudi glede na Vzhod ponoviti izjavo, da se Zahodna Nemčija ne bo zatekla k uporabi sile nasproti drugim.

Politični opazovalci v Bonnu presojujejo Blücherjevo izjavo kot znamenje, da je začela Adenauerjeva vlada prilagojevati svojo zunanjo politiko zahtevam poženevskega političnega vzdušja. Čeprav ne gre za radikalne preokret, vendar ni težko opaziti v novih glediščih prizvoka kompromisa in odmika od prejšnjih izključnih in brezkompromisnih gledišč.

O. Miličević

Potreba po ohranitvi miru

Izjave predsednika konference Homi Bhabha

Zeneva, 12. avg. (Tanjug). Indijski znanstvenik Homi Bhabha, predsednik svetovne konference strokovnjakov za jedrsko energijo v

javnost takoj obveščena o pomembnejših uspehih raziskav na tem področju

Ko je govoril o načrtu Indije

Predsednik atomske konference v Zenevi Homi Bhabha (levo) v razgovoru z znanstvenikom Williamom Hullom

Zenevi, je danes na tiskovni konferenci izjavil, da je uspeh prvega zboru znanstvenikov, strokovnjakov za jedrsko fiziko, že zagotovljen. Pripomnil je, da so bile mnoge »skrivnosti« s področja jedrske energije na tej konferenci objavljene, pa tudi ostale bodo sčasoma objavljene. Takšno delo konference je omogočilo novo vzdušje, vzpostavljeno na sestanku velikih štirih v Zenevi. Ko so ga novinarji vprašali, ali je moč obvladati jedrsko energijo in jo uporabiti v miroljubne namene, je Bhabha odgovoril, da ta uspeh lahko pričakujemo v 20 letih. Znanstveniki morajo biti kos dvema nalogama, je nadaljeval Bhabha. Najprej bodo morali poskusno dokazati, da je moč uporabiti jedrsko energijo v miroljubne namene, potem pa to pridobitev praktično uveljaviti. To vprašanje pa zdaj ni na dnevnem redu te znanstvene konference, ker je preobremenjena. Drugače pa ni nihče nasprotoval misli, da bi ta problem proučili.

Tudi v Indiji si skupina znanstvenikov teoretično prizadeva najti pot k praktični uporabi jedrske energije v miroljubne namene. Indijski znanstvenik je rekel, da bo

na področju jedrske energije, je Bhabha rekel, da se njegova domovina praktično že pripravlja na zgraditev prvega atomskega reaktorja. Indija je že sklenila sporazum z eno izmed dveh dežel — Veliko Britanijo in ZDA — je rekel Bhabha, ne da bi povedal, s katero, o nakupu za obratovanje tega reaktorja potrebnega urana. Pripomnil je še, da ni daleč dan, ko se bo na svetu odprl prosti trg atomskih snovi. Bogatih ležišč torija v Indiji nikoli ne bodo prodali deželam, ki bi jih hotele uporabiti v vojaške namene, je poudaril Bhabha. Rekel je, da bi bilo treba po njegovem mnenju upostaviti mednarodno ustanovo na čim širši mednarodni podlagi.

Na koncu tiskovne konference je indijski znanstvenik Bhabha rekel, da se dve velesili — mislil je na ZDA in Sovjetsko zvezo — strinjata glede potrebe po ohranitvi miru. Pripomnil je, da bi se morale vse ostale dežele, ki imajo na razpolago določene vrste atomskega orožja, odpovedati njegovi uporabi, kar bi tudi pripomoglo, da bi največji atomski silj opustili uporabo atomskega orožja. To bi omogočilo pravo mednarodno sodelovanje.

K ULTIMATU JUŽNOKOREJSKE VLADE

KOMISIJA BO OSTALA

in nadaljevala svoje delo pri nadzoru premirja

Pan Mun Jom, 12. avg. (AFP). Vojaška komisija za premirje na Koreji je posredno svetovala komisiji nevtralnih dežel za nadzorstvo nad premirjem, naj ignorira južnokorejski ultimati. Razen tega je zatrjala nevtralnimi komisijami, da bo lahko nadaljevala svoje poslanstvo in da je njena varnost zagotovljena.

Vojaška komisija se je sestala davi, da bi razpravljala o ultimatu južnokorejske vlade, v katerem je izražena zahteva, naj člani nevtralne komisije zapuste

Korejo pred 13. avgustom popolno. Komisija nevtralnih dežel je sklenila izročiti ultimati vojaški komisiji, ki naj bi odločila o tem.

Na triurni seji vojaške komisije niso sprejeli nobenega sklepa. Na začetku se je vodja severnokorejske delegacije general Jung odločno protestiral proti »demonstracijam zoper komisijo nevtralnih dežel« ter obdolžil Združeno poveljstvo, da krši sporazum o premirju s tem, da omejuje dejavnost komisije.

General Parks je odgovoril, da je nemogoče prepričati na Koreji svobodo zbiranja in obdolžil češkoslovaške in poljske člane komisije dejavnosti, ki ni v skladu z nevtralnostjo.

Na tiskovni konferenci je general Parks izjavil, da je na seji rekel, da bo Združeno poveljstvo storilo potrebne varnostne ukrepe.

Sestanek zunanjih ministrov bo 27. oktobra

Pariz, 12. avg. (AP). V diplomatskih krogih izjavljajo, da se bodo zunanji ministri Velike Britanije, Francije in ZDA sestali v New Yorku, da bi vskladili načrte za sestanek štirih zunanjih ministrov, ki se bo začel 27. oktobra v Ženevi.

Trije zahodni zunanji ministri se bodo sestali v New Yorku ob letošnjem zasedanju Generalne skupščine OZN.

Naša nota Nemčiji

Beograd, 12. avg. (Tanjug). — Državni podtajnik za zunanje zadeve Srdja Prica je sprejel v četrtek odpravnika poslov Zvezne republike Nemčije Güntherja Scholla in mu izročil noto v zvezi z jugoslovanskimi terjatvami nasproti zvezni republiki Nemčiji.

ZASEDANJE KOORDINACIJSKEGA ODBORA ZA SEVERNO AFRIKO

Napredek v maroškem vprašanju

Pričakujejo, da bodo na seji vlade sprejeli dokončen sklep o Maroku

Pariz, 12. avg. (Tanjug). O maroškem vprašanju so razpravljali tudi na današnji dopoldanski seji koordinacijskega odbora za Severno Afriko, ki je včeraj začel zasedati pod predsedstvom ministrskega predsednika Faurea. Medtem je imel Faure tudi posebne razgovore z več člani vlade in drugimi političnimi praiki.

Čeprav so se glede reform, ki bi jih bilo treba uveljaviti v Maroku, docela sporazumeli, pa se niso niti na današnji seji mogli sporazumeti glede ureditve dinastičnega vprašanja. Tega niso mogli doseči zaradi odpora zunanjega ministra Pinaya, obrambnega ministra Königa in ministra za bive borce Tribouilleta. Predlog generalnega rezidenta v Maroku Grandvala, ki se tičejo ureditve maroškega vprašanja, so docela podprli Faure, notranji minister Bourges-Maunoury ter francoski generalni guverner v Alžiru Soustelle.

Glede reform, ki bi jih bilo treba izvesti v Maroku, so se sporazumeli o socialnih refor-

mah, ki bi obsegale zvišanje plač delavcev in uslužbencev, brezplačni javni ponk in varnost ter o političnih reformah, ki predvidevajo uvedbo progresivne upravne avtonomije in predstavniški režim, kar naj bi omogočilo Maročanom, da bi sčasoma sami vladali v svoji deželi. Prav tako so se sporazumeli, da se je treba izvajanja reform čimprej lotiti.

Kar zadeva dinastični problem, so se sporazumeli samo o tem, da ni možna vrnitev bivšega maroškega sultana Ben Jusfa na prestol. Predlogi generalnega rezidenta Grandvala o odstopu sedanjega sultana Ben Arafa in sestavi regentskega sveta pa so ponovno naleteji na zelo ostro nasprotovanje več ministrov iz vrst

IZ PROBLEMATIKE NASEGA BLAGOVNEGA PROMETA

ŽELEZNICE PRIČAKUJEJO REKORDEN LETNI PROMET

ki bo za okoli 2.000.000 ton večji, kakor je bil leta 1949

V Generalni direkciji Jugoslovenskih železnic izjavljajo, da pričakujejo letos rekorden železniški blagovni promet, ki bo za okoli 2.000.000 ton večji kakor 1949, ko so železnice prevozile 48.424.000 ton raznega blaga. V Generalni direkciji poudarjajo, da je položaj na železnicah tudi letos težaven, zlasti še spritno pomanjkanje vagonov, vendar bo ta pričakovanja moč izpolniti s skupnim prizadevanjem železnice in tistih, ki jih uporabljajo.

nafta, katerih cisterne so bile napolnjene s 600 kg nafte manj, kakor bi bile lahko. S tem koristniki železniških storitev ne samo podražujejo prevoz svojega blaga, marveč škodijo tudi celotnemu gospodarstvu, ker otežkočajo položaj glede vagonov. Prav tu se skrivajo možnosti za ublažitev težav v železniškem prometu.

V Generalni direkciji železnic poudarjajo, da mora znatni jugoslovanski povprečje pri uporabi vagonov 14 ton. Toda vzlic v juliju doseženem izboljšanju smo še daleč od tega povprečja in celo od tistega, ki je bil dosežen od 1949 do 1953, ko je na en vagon v prometu odpadlo povprečno 13,6 tone blaga. Če bi pa dosegli pravilno izrabo nosilnosti vagonov, bi praktično dobili v vsakdanjem prometu okrog 3000 vagonov več. To je približno tisto število vagonov, ki jih železnicam primanjkuje, spritno česar ne morejo biti kos povečanemu potrebam gospodarstva. Zato v Generalni direkciji Jugoslovenskih železnic pravijo, da se je avgusta začel boj za rekorden letni promet, za čimveč železniških vagonov v prometu in za njihovo čim boljše uporabo. (Tanjug).

UGOTOVITVE NA ZACETKU DRUGEGA POLLETJA

V prvih šestih mesecih letošnjega leta so železnice prevozile 23.073.000 ton blaga, za julij in začetek avgusta pa je značilno nadaljnje povečanje blagovnega prometa. V primeri z julijem lanskega leta znaša to povečanje okrog 500.000 ton. Značilno je tudi to, da se je tranzit skozi Jugoslavijo julija povečal še za 35 odstotkov, v primeri z julijem 1954 pa se je malone podvojil. Prav tako se je povečal uvoz blaga po železnici. Razen tega vagonov povprečno bolj izkoriščajo, opaziti pa je tudi težnja po povečanju števila vagonov v prometu. Toda železnice se še nadalje bore s hudo težavo, s slabo preskrbo s premogom. V tem oziru je položaj na železnicah trenutno takšen, da so se zaloge zmanjšale na minimum. Če se preskrba s premogom ne bo iz-

boljšala, bi se utegnili pripetiti, da bodo začeli železniški promet omejevat.

ANOMALIJE V SESTAVI PREVOŽENEGA BLAGA

Če presojamo prevoz blaga na začetku II. polletja po njegovi sestavi, je opaziti težnja po nadaljnem povečanju prevoza premoga, rud, gradbenega materiala itd. Hkrati nazaduje prevoz drv in metalurških proizvodov. Anomalijska je v tem, da prevoz gradbenega materiala narašča, čeprav je imel leta v prvi polovici leta prednost. Toda tega materiala so julija prevozili za 100 tisoč ton več kakor v istem mesecu lanskega leta. V Generalni direkciji poudarjajo, da železnice ne bodo mogle sprejeti nadaljnega povečanja prevoza gradbenega materiala. Če ta težnja ne bo odpravljena, bo treba zmanjšati zahtevo proizvajalcev tega blaga v korist drugih, katerih prevoz je treba povečati spritno bližnje jesenske sezone.

POTREBAM KMETIJSTVA IN IZVOZU POSVEČAJO POSEBNO POZORNOST

Letos se obetajo v kmetijstvu dobri donosi, zato so tudi upoštevani, da bo prevoz znatnih presežkov na domače in tuje trge velik problem v primeri z drugim blagom. Toda na železnicah računajo s povečanjem pridelkov. Na podlagi analize dosedanjega prevoza kmetijskih pridelkov in storjenih ukrepov je pričakovati, da se bo transport v mejah voznega parka, ki je na razpolago, normalno razvijal. Pravčasno bodo zagotovili najnujnejše potrebe po vagonih za prevoz kmetijskih pridelkov, zlasti še presnega sadja in sočivja, na domače in tuja tržišča. Železnice so tudi že storile ukrepe, da bi zagotovile vagon, potrebne za prevoz sladkorne pese.

UBLAZITEV TEZAV Z IZKORISČANJEM REZERV

Zanimivo je, kje vidi Generalna direkcija železnic največje možnosti za ublažitev svojih težav, nastalih spritno pomanjkanja vagonov. Julija se je namreč pokazalo, da je bilo povprečno izkoriščanje nosilnosti vagona za 200 kg boljše kakor v prejšnjem mesecu. V tem oziru so se najboljše odrezali rudniki, ki so v primeri z junijem vagono povprečno boljše izkoristili za 1400 kilogramov, v primeri z junijem lanskega leta pa za 2300 kg.

So pa tudi proizvajalci ter železniške postaje, ki so v veliko manjši meri izkoristili vagono, ki so jih imeli na razpolago, kakor v prejšnjem mesecu. Kot primer slabih koristnikov navajajo v Generalni direkciji tovarne cementa in metalurška podjetja, ki so tvorila po 100 kg manj na vagon kakor junija, zatem proizvajalce

Priprave na izvoz sadja in sočivja

Beograd, 12. avg. (Tanjug). — Zvezna zunanjetrgovinska zbornica in Zveza kmetijskih zbornic FLRJ sta predložili pristojnim državnim organom skupne osnutke pravilnikov, s katerimi naj bi uredili uveljavljenje ukrepov o obvezni kontroli kakovosti kmetijskih pridelkov, namenjenih izvozu.

Predloženi pravilnik o izvozu obsega kvaliteto, način pakiranja in označevanja sliv, grozdja, jabolk, orehov in čebule. S posebnimi pravilniki je urejen način pregleda kmetijskih pridelkov, namenjenih izvozu, predvidena pa je tudi strokovna usposobljenost ljudi, ki bodo kontrolirali kakovost. Tako je predvideno, da morajo biti kontrolorji strokovnjaki za gojenje rastlin, predvsem za sadjarstvo in zaščito rastlin. Imeti morajo agronomsko fakulteto, nižjo ali specializirano kmetijsko šolo. Ker pa postaja v vsej državi, na katerih nakladajo blago, potrebujejo 150 takšnih kontrolorjev, predvideva osnutek pravilnika tudi možnost, da bi zaposlili kontrolorje z nepopolno srednjo šolo, toda z najmanj desetimi leti službovanja v ustrezni stroki.

V sekciji za sadje in sočivje Zvezne zunanjetrgovinske zbornice poudarjajo, da bodo začeli nadzorovati kakovost izvoza namenjenih kmetijskih pridelkov že konec tega meseca, ko bodo pripravljene za izvoz prve količine sliv. To bo skrajša tudi najboljše delo, ker se v tujni močno zanimajo za jugoslovanske slive. Tako so na primer s kupci iz Zahodne Nemčije že sklenili pogodbe za 5000 ton sliv, medtem ko je lani Jugoslavija prodala Zahodni Nemčiji le okrog 3300 ton sliv.

NOVA UREDBA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA

Razširitev potrošniškega kreditnega sistema

Kreditni za dopust — Nove vrste kreditiranja za primer bolezni, porodov, smrti, popravila stanovanj in preselitve — Kredite lahko dobe tudi pripadniki svobodnih poklicev in privatni obrtniki

Z novo uredbo o potrošniških kreditih, ki jo je dan izdal Zvezni izvršni svet, je potrošniški kreditni sistem znatno razširjen. Novost je v tem, da bo moč v prihodnje dobivati potrošniške kredite tudi za kritje stroškov za dopust, za porod, za primer smrti in bolezni, kakor tudi za kritje stroškov za popravilo stanovanjskih prostorov in za preselitve. V veljavi ostanejo tudi krediti za nakup kuriva in industrijskega blaga, le da so nastale v tem oziru mnoge spremembe glede odplačevanja.

Z novo uredbo o potrošniških kreditih je uveljavljena pravica, da lahko razen bank in hranilnic ter večjih trgovinskih podjetij odsej dajejo kredite tudi trgovinska podjetja na drobno in poslovalnice. To pravico pa lahko uporabijo samo tista podjetja in poslovalnice, ki imajo samostojno knjigovodstvo in strokovni kader za poslovanje s krediti.

KREDIT ZA DOPUST

Najzanimivejša novost je vsekakor kredit za dopust. Odsej bodo lahko dobili koristniki letnega dopusta za te stroške poseben kredit, ki ga bodo dajale banke in hranilnice. Rok za odplačilo bo znašal 10 mesecev in kredit bo treba odplačevati v enakih mesečnih obrokih. Višina kredita za me-

sečni dopust bo odvisna od mesečne plače. Uredba predvideva, da ta kredit ne more biti večji od tretjine celotnega zaslužka ali proslitve plače v obdobju desetih mesecev. Praktično to pomeni, da lahko dobi delavec ali uslužbenec, ki ima 10.000 din mesečne plače, 33.000 din kredita. Ves znesek kredita za letni dopust bodo dobivali prosilci v potniških čekih. S temi čeki bodo lahko koristniki plačevali vse stroške prevoza in vse gostinske storitve, ne bodo jih pa mogli uporabljati za druga plačila, denimo za nakup blaga v komisijskih trgovinah in podobno.

Narodna banka je v svojih napotkih določila, da bo začela kredite za letni dopust dajati že s 1. septembrom in dajala jih bo do vstetega 31. marca 1956. V tem roku bodo dajale banke in hranilnice kredite za dopust tudi v prihodnjih letih. To pomeni, da se lahko vsak, ki hoče dobiti kredit in ki gre na dopust pred septembrom, obrne na banko ali hranilnico najpozneje do 1. aprila v vsakem letu.

KREDIT ZA BOLEZEN, POROD, ZA PRIMER SMRTI IN PRESELITVE

Po novi uredbi bo moč dobivati tudi kredite za primer poroda, smrti, preselitve ter za popravilo stanovanjskih prostorov. Po določbah te uredbe

lahko dobe prosilci za vse te primere kredit, toda največ do 20.000 din. Kredite bodo dobivali prosilci v gotovinskih izjemah izjema je kredit za popravilo stanovanjskih prostorov. Za te potrebe bodo dobivali prosilci baritarne čeke. Ta kredit ima tudi to omejitev, da ga je moč uporabiti samo za notranja popravila, kakor za pleskanje sob, preložitve ali popravilo peči in podobno. Te kredite bo treba odplačati v enem letu.

Kar se tiče kredita za industrijsko blago, so v novi uredbi nekatere spremembe v primerjavi s prejšnjim kreditiranjem. Odplačilni rok znašajo zdaj 1, 2 in 3 leta. Tudi te kredite bodo dobivali prosilci v baritarinih čekih, višina pa bo odvisna od proslitvega zaslužka ali plače. Tudi odsej velja določba, da bodo banke in hranilnice dajale kredite v višini tretjine zaslužka za obdobje, za katero je kredit odobren. Novost pa je, da morajo prosilci, ko jim je kredit odobren, položiti v gotovini 5% odobrenega kredita. Za znesek se jim odbije od plačila.

KDO IMA PRAVICO DO POTROŠNIŠKEGA KREDITA

Potrošniške kredite lahko dobe razno redno zaposlenih delavcev in uslužbencev ter upokojenecov tudi pripadniki samostojnih poklicev, ki so socialno zavarovani. Odsej lahko dobe kredit tudi zdravniki, književniki, umetniki, advokati, duhovniki in drugi pripadniki svobodnih poklicev. Vsi ti imajo pravico do kredita v višini tretjine vsote, od katere plačujejo prispevek za socialno zavarovanje, in sicer za čas, v katerem je dan kredit. Razen njih lahko odsej dobivajo kredit tudi lastniki privatnih obrtnih delavnic. Tudi sanje velja določba, da lahko dobe kredit do tretjine osnove, na katero jim je odmerjen davek za minuto leto oziroma za tekoče leto, če plačujejo davek pavšalno. Ta višina se obračuna na čas, za kateri je dan kredit.

Po novih predpisih ni moč dati kredita v znesku, manjšem od 5000 din. Izjema je kredit za nakup kuriva, solskega in ršarskega pribora, ki je lahko tudi manjši. Na odobrene potrošniške kredite zaračunavajo Narodna banka in hranilnice obresti po 5 do 9%. Podjetja, ki sama dajejo kredit, lahko te stroške krijejo tako, da zvišajo ceno največ za 3% cene, ki je dosežilo, ko prodajajo blago za gotovino.

Posvetovanje o embalaži iz stekla in polivinila

V okviru posvetovanja proizvajalcev in potrošnikov embalaže ob prvi mednarodni razstavi embalaže v Ljubljani sta bili predvčerajšnjim še dve posvetovanji, in sicer o stekleni embalaži

Pogoji za dogovor o odkupu kmetijskih pridelkov

Beograd, 12. avgusta (Tanjug). Zvezni izvršni svet je izdal odlok o pogojih, dogovarjale o odkupu pridelkov. Gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo z odkupom, se lahko dogovarjajo o odkupnih cenah in drugih pogojih za odkup kmetijskih pridelkov, kakor tudi o cenah in pogojih pri kontrahiranju pridelkov. Dogovori so možni za največje kmetijske pridelke, če je to potrebno z gospodarskega vidika, dogovorjene cene pa morajo ustrezati razmeram na trgu. Dogovorjene cene so obvezne za vse gospodarske organizacije, ki se ukvarjajo z odkupom ali kontrahiranjem.

Kmetijske pridelke, ki utegnajo priti v poštev za dogovarjanje ter njihove dogovorjene cene, določa oziroma potrjuje Zveza trgovinskih zbornic in sodelovanju z Zvezo kmetijskih zbornic FLRJ, a sporazumno z Zveznim uradom za cene. Organizacijo dogovarjanja opravlja Zveza trgovinskih zbornic FLRJ, ki je pooblaščenca, da v sodelovanju z Zvezo kmetijskih zbornic izdaja podrobnejše predpise v zvezi z uveljavljenjem tega odloka.

in o embalaži iz polivinila.

Potrošnja steklene embalaže se je po referatu inž. Mladine v primeri s predvčerajšnjim potrebe 15.000 ton letno odpade na steklenice za mineralno vodo 2500 ton, za pivo 1200 ton in za vino, likerje in ostale pijače 5000 ton, za konzerve sadja in zelenjave pa 2000 ton. Stroški za to embalažo so za razmeroma zelo visoki, saj stane n. pr. steklenica za 0,7 litra 38 do 40 din, litrska pa 40 do 48 din. Tako obremenjuje pri nas steklena embalaža prodajno ceno povprečno s 30 odstotki nasproti 8 do 10 odstotkom v nekaterih drugih državah.

Stekleno embalažo je treba poceniti, če naj v čim večjem obsegu nadomesti embalažo iz uvožene bele pločevine. Delno pocenitev lahko dosežemo s standardi za posamezne tipe steklene embalaže. Na posvetovanju so mnogo razpravljali o kvaliteti steklene embalaže. Velik odstotek loma, ki prav tako podražuje stekleno embalažo, je posledica forsirane proizvodnje ob prehitrem ohlajevanju pri izdelavi. Razpravljali so tudi o tem, kako nadomestiti čedalje dražjo plutovino s kovinastimi čepi in o potrebi obnove in modernizacije tovarn v Hrastniku in Straži.

Na posvetovanju o embalaži iz polivinila je Zarko Topolčić prikazal možnosti uporabe domačega poliviniloklorida, ki se v tujni v čedalje večji meri uporablja za embalažne namene. Ob tesnem sodelovanju potrošnikov z izdelovalci embalaže lahko tudi

pri nas uporabimo polivinil za embalažo zlasti v živilski industriji.

Podjetje »Arrigoni« v Izoli se že pogaja za nabavo naprav iz inozemstva za izdelovanje konzervnih škatel iz polivinila. Izračunali so, da bodo znašali stroški za tako škatlo povprečno 7 din nasproti 31 din, kolikor znašajo povprečni stroški za ustrezno embalažo iz bele pločevine. Zaradi nadomestitve bele pločevine za določene embalažne namene bi kazalo tudi uvažati plastično maso polisterol, kar bi terjalo manj deviz kakor ustrezen uvoz bele pločevine. S.

TUJE ŠTIPENDIJE za jugoslovanske študente

Dobilo jih bo več kot sto diplomiranih študentov in maturantov

Beograd, 12. avg. (Tanjug). Več kot sto jugoslovenskih diplomiranih študentov in maturantov bo odšlo na specializacijo v LR Kitajsko, kjer bodo študirali kitajsko vlogo, medtem ko bo v naši deželi študiralo pet kitajskih študentov. Letos bo nadaljeval študij tudi deset jugoslovenskih študentov v Indiji in Burmi, katerim že dajeta štipendije vladi teh držav.

Največ jugoslovenskih študentov in kandidatov se bo mudilo v Franciji. Za zdaj se v Grenoble mudijo skupina kakih 28 jugoslovenskih profesorjev francosne na dvomesečnem izpopolnjevanju, septembra pa bo odpotovala tudi skupina 16 diplomiranih študentov na večmesečno specializacijo. Konec leta bo v Francijo odšlo še pet diplomiranih študentov na dvomesečno specializacijo, en študent pa na univerzo v Bordeaux, kjer bo štipendist te ustanove.

Veliko Britanijo bo kmalu odpotovala skupina 11 jugoslovenskih diplomiranih študentov na desetmesečno specializacijo. Štipendije zanje je dal »Britanski svet«. V Anglijo bo odpotovalo tudi 7 študentov, ki bodo štipendisti »Sklada arabskih poslanstev« v Londonu, en študent pa bo štipendist Trinity Collegeja v Cambridgeu. Hkrati bo na ponudbo »Götchejevega inštituta« odšlo 20 jugoslovenskih diplomiranih študentov v München na krajši čas. Nadležni študenti bodo odpotovali na devetmesečno specializacijo. Štipendije zanje bosta dala nemška vlada in urad za izmenjava študentov, vlada ostalih evropskih dežel (Avstrije, Nizozemske, Švedske, Norveške, Grčije, Danske in Belgije) bodo v prihodnjem šolskem letu prav tako dale štipendije za nekaj jugoslovenskih diplomiranih študentov.

Devizni tečaji

Na rednem sestanku so bili dne 12. avgusta zaključki po naslednjih tečajih:
US dolar 2000, 2090, 2083,33, 896,44; Letg — 8320, 8333,30, 822,65; DM 75,390, 75,300, 75,321,72, 954,30; Bfrs — 5890, 5968,47, 894,74; Efrs —, —, 851,12, 892,97; Sfrs 68,587, 67,500, 67,910,75, 899,87; Lit 630, 600, 624,43, 1300,89; Hfl —, —, 77,500, 881,66; Sv. kr. —, —, 37,500, 37,500, 891,52, dolar Avstr. —, 3091,50, 3091,0, 939,50; o. dolar Dan. —, 2600, 2600, 766,66; o. dolar Grč. —, 1890, 1684,83, 528,01; o. dolar Turč. 1400, —, 1400, 366,66; o. dolar Izr. —, 1300, 1304,16, 334,72; o. dolar Braz. 1220, —, —, —, o. dolar Prag. 900, —, 900, 200; o. dolar Madž. —, 270, 270, 825,33; o. dolar CSR —, —, 2881,35, 860,45.
Opomba: Številke pomenijo: 1 tečaj v Ljubljani, 2 tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRJ, 4. azlo v %.
Situacija: Velika ponudba švicarskih in francoskih frankov ter holandskih florintov ni našla kupecv in se bli samo manjši znesek švicarskih frankov zaključen. Holandski florint in francoski franki so ostali v celoti neprodani, švicarski franki pa v visokem znesku niso našli kupecv. Zaključki so bili pomembni samo v ameriških dolarjih, v splošnem pa je bil promet slab.

TRGOVINSKI ATAŠE SZ OBISKAL RAZSTAVO EMBALAŽE

Včeraj je I. mednarodno razstavo embalaže na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani obiskal sovjetski trgovinski ataše Jakov Ivanovič Krasjuk. Sovjetski predstavnik si je z velikim zanimanjem ogledal zanimivo strokovno razstavo, knjigi embalaže je tudi v Sovjetski zvezi spritno ogromnih razsežnosti in dolgih transportov težko rešljiv problem. Ugodni gost je tudi uradno prijavil udeležbo SZ na prvi mednarodni razstavi vin, ki bo na Gospodarske razstavišču od 3. do 11. septembra. SZ bo razstavljal in dala v ocenjevanje 54 vrstev vina s Kavkaza.

ZADRUŽNO PODJETJE ZA IZVOZ IN UVOZ »Fructus« KOPER

razpisuje naslednja delovna mesta za: **TAJNIKA PODJETJA** pogoj: večletna praksa, želena je pravna fakulteta; **ELEKTROMEHANIKA** za obrat »Hladilnica« v Kopru pogoj: večletna praksa in odgovarjajoče kvalifikacije s spritčevali, po možnosti poročen, stanovanje zagotovljeno; **TRI ABSOLVENTE EKONOMSKE SREDNJE ŠOLE** za računovodsko in komercialno službo; za enega od teh je pogoj najmanj petletna praksa v finančnem knjigovodstvu. Plača po dogovoru! Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom je treba poslati na naslov podjetja do konca avgusta 1955.

Kako obnoviti izrabljene naprave naših podjetij

Pred spremembami glede režima amortizacije osnovnih sredstev — Predlog za ustanovitev skupnih amortizacijskih skladov iz dela amortizacije

Sredstva amortizacijskih skladov naših industrijskih podjetij v mnogih primerih neracionalno izkoriščajo. Ker so ta sredstva razdrobljena, jih podjetja uporabljajo tudi za manj nujne nadomestitve osnovnih sredstev, medtem ko imajo druga podjetja velike potrebe po zamenjavi ali rekonstrukciji. Zlasti postaja pereča obnova tistih podjetij, ki so bila med vojno in tudi po vojni do skrajnosti izkoriščana in niso imela možnosti zamenjave izrabljenih naprav.

Vse to je dalo povod za razne predloge, po katerih naj bi se del amortizacijskih sredstev zbiral na višji ravni, n. pr. po strokah, tako da bi z njimi upravljala strokovna združenja, ali po drugih skupinah podjetij. Seveda gre pri teh predlogih le za tisti del amortizacije, ki je namenjena zamenjavi osnovnih sredstev, medtem ko naj bi se redno investicijsko vzdrževanje izločilo iz amortizacije in preneslo na materialne stroške.

Prvi korak v tej smeri je bil storjen z odlokom Zveznega izvršnega sveta o uporabi amortizacijskih skladov in deviznih sredstev kmetijskih združenj, po katerem lahko re-

gubljeni amortizaciji. Podjetja, ki med vojno in tudi po vojni niso mogla redno obnavljati svojih naprav, danes ne morejo iz svojih individualnih amortizacijskih skladov zamenjati svojega dela izrabljenega strojnega parka, oziroma modernizirati ali rekonstruirati svojih naprav.

Da bi se čimprej omogočila obnova teh zmogljivosti, je treba predvsem prepustiti industriji celotna sredstva amortizacijskih skladov, tudi tisti del, ki je zdaj blokirani. Razen tega naj bi se po predlogih manjši del amortizacijskih sredstev podjetij izločil za ustanovitev skupnih amortizacijskih skladov, sredstva teh skladov pa naj bi se uporabila za tista podjetja, ki so obnove in rekonstrukcije najbolj potrebna. Vprašanje je le, kje naj se taki skupni skladi ustanove, ali na ravni strokovnih združenj ali pa na ravni komun.

O tem so prejšnji mesec mnogo razpravljali v Zvezni industrijski zbornici, zlasti na seji izvršnega odbora zbornice, katere se je udeležil tudi član Zveznega izvršnega sveta tov. Franc Leskocki. Izvršni odbor se je zavzel za to, da bi se ti skupni amortizacijski skladi ustanovili iz zdaj

blokirane dela amortizacije, in to v zvezah komun, ki so tako pooblaščenca, da v imenu družbe nadzirajo uporabo osnovnih sredstev kot skupne družbene lastnine. Sredstva, ki bi se stekala v te skupne amortizacijske sklade za podjetja, ne bi bila izgubljena, marveč bi predstavljala posojila v okviru zveze komun in bi se vračala podjetjem, ko bi pri njih nastala potreba obnove naprav.

S tako ureditvijo bi se hkrati popravil neenakopravni položaj med novimi in starimi podjetji glede na to, da imajo nova podjetja, v katero so vložena znatna sredstva, tudi obilne amortizacijske sklade, ki jim pa za sedaj niso potrebni. Tako se bo lahko del amortizacijskih sredstev novih ali obnovljenih podjetij, ki so v ugodnejšem položaju, porabil za tista podjetja, ki so obnove najbolj potrebna. Če bomo podjetjem, ki prepuščajo del svojih amortizacijskih sredstev drugim, zagotovili, da bodo ta sredstva lahko sama porabila, ko bo pri njih nastopila potreba, bomo tudi zavirali težnjo nekaterih podjetij, da bi svoja amortizacijska sredstva čimprej porabila, četudi za malo pomembne investicije.

F. S.

IZ EKSPozeJA PREDSEDNIKA VZHODNONEMške VLADE GROTEWOHLA V SKUPŠČINI

Združitev Nemčije

je moč doseči samo v sodelovanju z demokratično republiko Nemčijo in z upoštevanjem njenih notranjih in zunanjih interesov

Berlin, 12. avg. (AFP). Predsednik vzhodnonemške vlade Grotewohl je v svojem današnjem skupščinskem ekspozeju izjavil, da so »nove težave v zvezi z ureditvijo nemškega vprašanja izključno Adenauerjevo delo. Sleherni poskus, da bi združili Nemčijo priključili k pariškemu sporazumu in vključili v Atlantski pakt, je za nas zdaj kakor vedno nesprejemljiv. Spričo dejstva, da že deset let obstaja dve nemški državi, je moč Nemčijo združiti samo postopoma, v skladu s tem, kako bo napredovalo popuščanje napetosti in kako bo nastajala evropska varnost.« Ureditev problema evropske varnosti bo odstranila ovire za združitev Nemčije. Spričo tega je varnost med ženevskimi smernicami na prvem mestu. Nemškega vprašanja brez Nemcev ni moč rešiti.

Da bi dosegli zблиžanje, predlaga Grotewohl naslednje: 1. v Nemčiji je treba prenehati hladno vojno, 2. razviti trgovinske odnose, 3. razviti kulturne odnose ter izmenjavo kulturnih, umetniških in športnih delegacij, 4. izboljšati pogoje za gibanje med obema deloma Nemčije. Grotewohl je dalje rekel, da je važno izboljšati sedanje vzdušje. Vlada demokratične Nemčije je pripravljena pogajati se z zvezno republiko o tem vprašanju. To je edini način, da bi pripravili pogoje za združitev. Ker zadeva volitve, je Grotewohl rekel, da je to vprašanje postranskega pomena, pač pa so potrebna poročila, da volitve ne bodo izrabljene za novo agresijo.

Samo tedaj bodo splošne volitve možne. Vsi poskusi, da bi odpravili demokratično republiko Nemčijo in ukili njene demokratične ustanove, nimajo prav nobene vrednosti. Mi zahtevamo pogajanja med Nemci. Čas je že, da na Zahodu opuste neumno misel, da demokratična republika Nemčija sploh ne obstoji. Na koncu je Grotewohl dejal, da je v nasprotju z nemškimi interesi, če, kakor to počenja Adenauer, odklanjajo nemško sodelovanje v Ženevi. Če bo Bonn še nadalje vztrajal na svojem protinacionalnem stališču, je vlada DR Nemčije pripravljena v Ženevi sama zastopati interese nemškega naroda.

PRED SEJO ANGLEŠKE VLADE

Znaki inflacije v Veliki Britaniji zahtevajo nujne gospodarske in finančne ukrepe

London, 12. avg. (AFP). V Veliki Britaniji so se začeli kazati znaki inflacije. Nekateri opazovalci predvidevajo, da bo vlada, ki bo imela v ponedeljek sejo, najbrž sklenila izdati zelo stroge ukrepe tako na gospodarskem kakor na finančnem področju. V zvezi s tem sodi laburistični »Daily Herald«, da so težave finančnega ministra čedalje huje, vrednost funtsterlinga, ki je bil nekaj časa trden, pa je začela ponovno padati. Časnik sodi, da bo Buttler zahteval, naj Angleška banka po-

novno zviša obrestno stopnjo, in sicer od 4,5 na 6%. Časnik pripominja, da banka, kakor kaže, ni hotela ustreči želji finančnega ministra, poudarjajoč, da pomeni 6% obrestna stopnja sredstvo, ki ga je moč uporabiti šele v skrajni sili in ki bi ga imeli za znamenje krize. »Šest odstotna obrestna stopnja je bila v Veliki Britaniji zadnjikrat uveljavljena med septembrom 1931 in februarjem 1932. Takrat je bilo nad 2.900.000 brezposelnih,« poudarja časnik in zaključuje: »Toda če predvideni ukrepi, usmerjeni na omejitve kreditov, ne bodo zalegli, ni izključeno, da bo Buttler zahteval, naj obrestno stopnjo ponovno zvišajo.«

varšavskim paktom in zahodnimi obrambnimi organizacijami, je predstavnik pripomnil, da so varšavski pakt »ustanovili zato, da bi lahko barantali z organizacijo Severnoatlantskega pakta.«

Na vprašanje, ali bo Velika Britanija smatrala za prekršek mirovne pogodbe, če bi sovjetske čete morebiti ostale v Romuniji po poteku 90-dnevnega roka, ki ga predvideva čl. 21 mirovne pogodbe z Romunijo, je predstavnik Foreign Office samo rekel: »To določbo predvideva pogodba, toda lahko bi trdili, da so čete ostale na prošnjo romunske vlade.«

Tudi drugi opozicijski časniki izražajo prepričanje, da je težaven gospodarski položaj, ki so ga pokazale zadnje zmanjtrgovinske statistike, prislil Edena, da je neutegoma sklical vladno sejo.

Poziv za vrnitev romunskim beguncem

Pariz, 12. avg. (Reuter). Romunska vlada je objavila danes v pariškem časniku »France Soir« sporočilo, v katerem poziva romunske begunce, naj se vrnejo v domovino. V pozivu so obnovljeni pogoji za amnestijo, ki jo je razglasila romunska vlada junija in ki zajema vse v tujini živeče Romune, razen tistih, ki so obtoženi uboja.

Z VSEH STRANI SVETA

AVSTRIJA UMIK TUJIH ČET

Dunaj, 12. avg. (Tanjug). Na Dunaju so objavili, da je do danes — dva tedna po uveljavitvi državne pogodbe — že okrog 25% okupacijskih čet zapustilo Avstrijo. V deželi je bilo tedaj okrog 55.000 do 60.000 ameriških, sovjetskih, britanskih in francoskih vojakov. Čeprav pogodba določa 90-dnevni rok za umik okupacijskih čet, pričakujejo, da bo poslednji tuj vojak že pred 1. oktobrom zapustil Avstrijo.

MAROKO ATENTATI

Rabat, 12. avg. (AFP). V maroških pokrajinah je bilo izvršenih sinoci več atentatov. V Safiju je policija našla truplo neke ubite Marokanke, v Agadiru pa so enega Marokanca ubili z revolverskimi strelci. Iste noči je bil 28 km jugovzhodno od Casablance ubit neki trafikant. Večera dopoldne je izbruhnil požar v skladišču neke družbe in povzročil za tri milijone frankov škodo. Sinoci okrog devetih so trije oboroženi in zakrpani ljudje vdrli v stanovanje policijskega inšpektorja v Casablanci, mu odvzeli orožje in ga ranili.

INDIJA ZA RAZUMEVANJE MED NARODI

New Delhi, 12. avg. (IIS). Ukrepi za doseg čim boljšega razumevanja med narodi bodo glavni predmet razprav na prihodnjem zasedanju UNESCA, ki bo novembra leta 1955 v New Delhiju. Generalni direktor UNESCA Evans je v New Delhiju izjavil, da bodo na tej konferenci obravnavali vprašanja prevajanja klasikov.

JAPONSKA REPARACIJE

Tokio, 12. avgusta (AP). Časnik »Asahi« piše, da je japonska vlada pripravljena sprejeti filipinski predlog, naj Japonska plača 800 milijonov dolarjev na račun reparacij iz II. svetovne vojne.

CILE ODSTOP VLADE

Santiago, 12. avg. (AFP). Čileški minister za javna dela general Schwertler je odstopil. Iz solidarnosti so odstopili tudi ministri za pravo, finance in zdravstvo, nato pa še ostali člani vlade.

FOREIGN OFFICE KOMENTIRA IZJAVO PREDSEDNIKA DEJA

Ni mnogo upanja da bi sovjetske čete v kratkem zapustile Romunijo

London, 12. avgusta (AFP). — V Londonu računajo, da se bodo sovjetske čete umaknile iz Romunije 90 dni po uveljavitvi avstrijske državne pogodbe. Ko so namreč prošili predstavnika Foreign Officea, naj komentira izjavo romunskega ministrskega predsednika Georgija Deja, je le-ta izjavil, da britanska vlada še ni proučila možnosti, da bi od SZ zahtevala, naj v predvidenem roku umakne svoje čete iz Romunije in Madžarske. Potem ko je zavrnil Dejevo primerjavo med

Grška ladja »Armatolos« na obisku v Splitu

Split, 12. avgusta (Tanjug). — V splitsko pristanišče je priplula grška vojna ladja-fregata »Armatolos« s skupino gojencev vojaško pomorskega učilišča grške vojne mornarice. Poveljnik ladje kapetan fregate Sotiriou je obiskal predsednika LO splitskega okraja Iva Senjanovića ter komandanta Jugoslovanske vojne mornarice Mate Jerkovića, ki sta potem fregati »Armatolos« vrnila obiska.

Stavka iz solidarnosti za priključitev Goe

Bombay, 12. avg. (Reuter). — Okrog pol milijona delavcev tekstilnih tovarn, dokov in delavnic je zapustilo danes delo v Bombayu v znak solidarnosti z bojem za osvoboditev Goe

VTISI S POTOVANJA PO SOVJETSKI ZVEZI

TEŽAVE V KMETIJSTVU

V Taškentu, glavnem mestu Uzbekistana, smo v časnih prebrali pismo CK KP Uzbekistana, v katerem opozarjajo na to, da Uzbekistan že več let zaostaja za načrtom o pridelovanju bombaža. Kot glavni vzrok navajajo slabo organizacijo dela v kolhozih, sovhozh in strojno-traktorskih postajah, predvsem pa v kolhozih. Pismo CK daje zelo podrobna strokovna in tehnična navodila o tem, kako je treba organizirati delo, da bi izpolnili načrt.

Uzbekistanski predstavniki, s katerimi smo govorili o tem vprašanju, so nam pojasnjevali, da je kader v kolhozih izjemno slab. Po njihovem mnenju je pomankanje strokovnih organizatorjev in dobrih kadrov edini vzrok, da se kolhozi ne razvijajo tako, kakor bi se morali. Omenili so, da si mnogo obetajo od odhoda uslužbencev iz republikanskih ministrstev v kolhoze, kjer bodo prevzeli vodilne položaje.

bi izpolnjevali naloge ministrstev. Zato pripisujejo pošiljanju uslužbencev iz ministrstev na stalno delo v kolhoze velik pomen.

OBVEZNOSTI DO DRŽAVE

V Uzbekistanu smo si ogledali kolhoz »Hakikat« (kar pomeni v našem jeziku resnica), enega najboljših uzbekistanskih kolhozov. Ob tej priložnosti smo naleteli še na neko drugo vprašanje. Država ima monopol na bombaž. Ves bombaž morajo torej pridelovalci prodati državi. Kolhoz je zadalžen, da proda državi s hektara najmanj 36 metriskih stotov bombaža, ki ga plačuje država po 3 rublje kilogram. Kolhoz ga je nad 36 stotov, pa plača država trikrat dražje, to se pravi po 9 rubljev. S tem hoče gospodarsko izpodbujati kolhoz v celoti in njegove posamezne člane. Kolhoz ima pet junakov dela in sodi kot rečeno med najboljše v Uzbekistanu. Lani je prodal državi 34,5 metriskih stotov bombaža s hektara, kar dokazuje, da je njegova obveznost do države zelo velika. Letos upa, da bo znašal pridelek 35 do 40 stotov na ha in da bo lahko prodal državi del bombaža po višjih cenah.

V Uzbekistanu so začeli resno razmišljati o tem, ali ne bi kazalo zmanjšati obveznost kolhozov do države in pridelovalce bombaža bolj vzpodbujati. Glede pridelovanja žita so uveljavili prve takšne ukrepe in videli smo njihove sadove. V kolhozu »Čkalov« v belocrkvanskem okraju pri Kijevu so nam kolhozniški predstavniki, da se je po sklepu septembrskega plenuma CK marsejskega spremenilo. Zdal plačujejo manjši davek na ohnišnico. Nekoliko se je zmanjšal tudi obvezni odkup, cene žita pa so narasle.

50.000 USLUŽBENCEV REPUBLIŠKEGA APARATA

O tem ukrepu nam je govoril predsednik uzbekistanske vlade Nuridin Akramovič Muhidinov, zelo simpatičen mož, po narodnosti Rus, star kakih 35 let. Na naše vprašanje, koliko ljudi je zaposlenih v republikanskem aparatu Uzbekistana (ta republika ima kakih 8 milij. prebivalcev), je odgovoril: »Mnogo, zelo mnogo, mnogo več kakor je treba.« Pripomnil je, da so že storjeni prvi ukrepi za zmanjšanje aparata. Povedal nam je, da je zaposlenih v ministrstvih nad 50.000 ljudi. Zdal nameravajo ta aparat skrajšati skoraj za polovico.

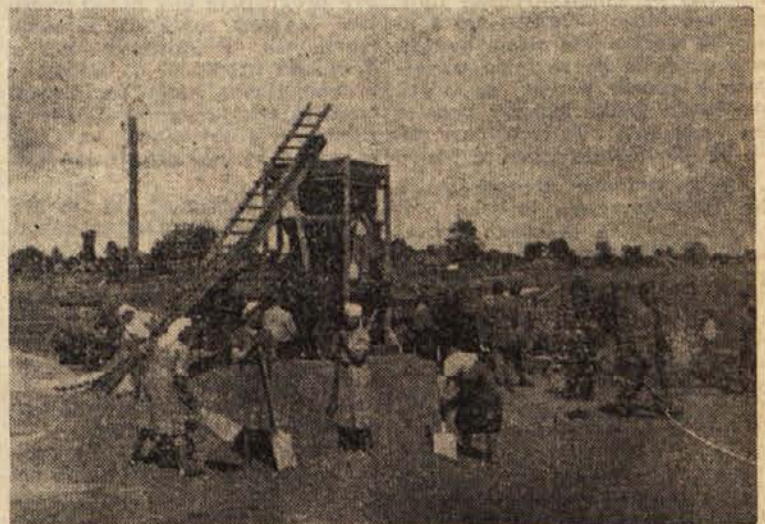
Omejevanje državnega aparata in pošiljanje njegovih dosedajnih uslužbencev na delo v kolhoze in na druga mesta ne gre zmeraj gladko in brez ugovorov. Mnogi se upirajo, mnogi godrnjajo. Eden izmed uzbekistanskih predstavnikov nam je pojasnjeval, da so se pač privadili mestnemu življenju, načinu dela v državnih uradih. Zato mnogim ne diši, da bi šli na podeželje. Glede denarnih prejemkov ne izgubimo ničesar. Na novih položajih bodo imeli enake dohodke. Vlada je izdala posebno odredbo, po kateri vsak uslužbenec tudi po prenehanju obdržati svoje prejemke in tudi vse druge privilegije in olajšave, kakor jih je imel kot uslužbenec v vladni administraciji.

Uzbekistanski predstavniki so nam pravili, da zmanjšanje vladnega aparata ni v zvezi samo s potrebo po varčevanju v državni administraciji, marveč predvsem z novo smerjo, da bi postale osnovne organizacije bolj samostojne. Pokazalo se je, da ni moč vsega storditi iz ministrstev, zlasti če na terenu, torej v kolhozih, ni sposobnih organizatorjev, ki

namo vse prejemke v denarju, so nam odgovorili, da je znašal od novih ukrepov približno 340 rubljev, zdaj pa znaša nad 500.

SPREMEMBE V PLANIRANJU

Nastale so še druge spremembe, zlasti glede planiranja v kmetijstvu. Še nedavno je država natanko predpisovala in določala naloge kolhozov. Ministrstvo za kmetijstvo je prek svojih organov podrobno določalo, koliko mora ta ali oni kolhoz posejati pšenice, koliko lanu, koliko po-

Delo na uzbekistanskem kolhozu »Čkalov«

lovalci prodati državi. Kolhoz je zadalžen, da proda državi s hektara najmanj 36 metriskih stotov bombaža, ki ga plačuje država po 3 rublje kilogram. Kolhoz ga je nad 36 stotov, pa plača država trikrat dražje, to se pravi po 9 rubljev. S tem hoče gospodarsko izpodbujati kolhoz v celoti in njegove posamezne člane. Kolhoz ima pet junakov dela in sodi kot rečeno med najboljše v Uzbekistanu. Lani je prodal državi 34,5 metriskih stotov bombaža s hektara, kar dokazuje, da je njegova obveznost do države zelo velika. Letos upa, da bo znašal pridelek 35 do 40 stotov na ha in da bo lahko prodal državi del bombaža po višjih cenah.

V Uzbekistanu so začeli resno razmišljati o tem, ali ne bi kazalo zmanjšati obveznost kolhozov do države in pridelovalce bombaža bolj vzpodbujati. Glede pridelovanja žita so uveljavili prve takšne ukrepe in videli smo njihove sadove. V kolhozu »Čkalov« v belocrkvanskem okraju pri Kijevu so nam kolhozniški predstavniki, da se je po sklepu septembrskega plenuma CK marsejskega spremenilo. Zdal plačujejo manjši davek na ohnišnico. Nekoliko se je zmanjšal tudi obvezni odkup, cene žita pa so narasle.

Važno je tudi, da so se pomenile storitve strojnotraktorskih postaj. Na naše vprašanje, koliko je znašal povprečni mesečni zaslužek kolhoznikov (če izračunamo njih uslužbencev na delo v kolhoze in na druga mesta ne gre zmeraj gladko in brez ugovorov. Mnogi se upirajo, mnogi godrnjajo. Eden izmed uzbekistanskih predstavnikov nam je pojasnjeval, da so se pač privadili mestnemu življenju, načinu dela v državnih uradih. Zato mnogim ne diši, da bi šli na podeželje. Glede denarnih prejemkov ne izgubimo ničesar. Na novih položajih bodo imeli enake dohodke. Vlada je izdala posebno odredbo, po kateri vsak uslužbenec tudi po prenehanju obdržati svoje prejemke in tudi vse druge privilegije in olajšave, kakor jih je imel kot uslužbenec v vladni administraciji.

Predsednik kolhoza »Hakikat«

njih uslužbencev na delo v kolhoze in na druga mesta ne gre zmeraj gladko in brez ugovorov. Mnogi se upirajo, mnogi godrnjajo. Eden izmed uzbekistanskih predstavnikov nam je pojasnjeval, da so se pač privadili mestnemu življenju, načinu dela v državnih uradih. Zato mnogim ne diši, da bi šli na podeželje. Glede denarnih prejemkov ne izgubimo ničesar. Na novih položajih bodo imeli enake dohodke. Vlada je izdala posebno odredbo, po kateri vsak uslužbenec tudi po prenehanju obdržati svoje prejemke in tudi vse druge privilegije in olajšave, kakor jih je imel kot uslužbenec v vladni administraciji.

DANES PO SVETU

Obstrukcija Saigona

Pred letom dni je na podlagi sporazuma, doseženega na ženevski konferenci, prišlo do prenehanja Indokinjskega spora. Ti sporazumi predvidevajo med drugim, da bi bilo treba do julija prihodnjega leta v obeh delih Vietnamu pripraviti in izvesti volitve, ki bi privedle do združitve. Rečeno je bilo tudi, da bi se morali v zvezi s tem julija sestati predstavniki obeh vlad in se razgovorjati o vprašanju volitev. Julij je prišel in minil, do sestanka pa ni prišlo. Še več prišlo je do novih pojavov zaostovanja, ki jih povzroča južnovietnamska vlada Ngo Din Diema.

Tako se je uveljavljene lanskim ženevskim sklepom (ki se je vse do nedavna razvijalo malone zadovoljivo), ustavilo ravno v odločilnem trenutku, ko bi bilo treba storditi nove konkretne korake, ki bi privedli do združitve dežele. Več dogodkov je bilo signal, da je nadaljnje izvajanje ženevskih sklepov v nevarnosti. Med njimi so vzbudile največ pozornosti demonstracije v Saigону proti mednarodni komisiji za premirje (organizator letih je bila vlada Ngo Din Diema).

Nedavno je saigonska vlada tudi uradno objavila svoje stališče, ki ga moramo, milo rečeno, oceniti kot popolno obstrukcijo z velikimi težavami doseženim sporazumu. Diem je odklonil severovietnamski predlog o pripravljanih razgovorih in pri tem skušal svoje negativno stališče prikriti s protizvojnimi izjavami. Če volitve niso možne, ker ni podpisala ženevskega sporazuma, ki ga moramo, milo rečeno, oceniti kot popolno obstrukcijo z velikimi težavami doseženim sporazumu.

Diem je odklonil severovietnamski predlog o pripravljanih razgovorih in pri tem skušal svoje negativno stališče prikriti s protizvojnimi izjavami. Če volitve niso možne, ker ni podpisala ženevskega sporazuma, ki ga moramo, milo rečeno, oceniti kot popolno obstrukcijo z velikimi težavami doseženim sporazumu.

Diem je odklonil severovietnamski predlog o pripravljanih razgovorih in pri tem skušal svoje negativno stališče prikriti s protizvojnimi izjavami. Če volitve niso možne, ker ni podpisala ženevskega sporazuma, ki ga moramo, milo rečeno, oceniti kot popolno obstrukcijo z velikimi težavami doseženim sporazumu.

S POTI PO POLJSKI

RAZGOVORI IN ZAPISKI

»Z mnogimi dopisi povzročajo zmešnjave v podjetjih. Opozarjali so na to, da so nekateri višji organi dobili preveč pooblastil. Na podlagi javne razprave so prišli do sklepa, da se morajo direktorje osamosvojiti v odločanju in da je »potreben boj za čvrsto centralistično vodenje.«

Po razpravi so nastale nekatere spremembe v vodenju gospodarstva. Vse pa so temeljitejšega značaja. Tu pa tam so samo poenostavili občevojanje med nižjimi in višjimi. Namesto po svetovanju, na katerih so samo prenašali naloge in dajali napotke, je zdaj več takšnih posvetovanj, na katerih poslušajo predloge in menja. Novo je to, da si zdaj mnogo bolj prizadevajo, da bi prišli v podjetja in v njih sami proizvajalci, toda ne v odločanju, marveč v svetovanju, kako bi bolje izpolnili naloge.

V glavnem torej lahko rečemo, da se v načinu upravljanja ni nič spremenilo. Spremenilo se je, da uporabimo besede iz članka, objavljenega v časniku »Tribuna ludus«, samo svadružje v upravljanju industrije.

»Huliganstvo«

»Huligane ali po naše malopridneč, škodljivce, je beseda, ki jo čisto slisiš na Poljskem. Tu poudarjajo, da je huliganstvo družbeni problem, ki mu pripisujejo velik pomen. Boj proti huliganstvu se je na široko razmahnil. Uveljavili so več vzgojnih in administrativnih ukrepov in kazni za škodljivstvo so zdaj mnogo strožje, kakor so bile prej.

V več podjetjih, ki smo si jih ogledali, smo videli posebne propagandne lepake proti huliganom. V neki železarni je več lepakov opozarjalo ljudi na početje škodljivcev. Na enem izmed njih je bilo prikazano, kako pijani huligani fizično nadlegujejo mimoidoče žensko. Ob strani stoji kaligrin krepak starejši žoj, ki ti mirno gleda in samo pripominja: »Kar naj se lote mene, jim že pokazem.« To je bila tema tudi nekake drugega lepaka v tem podjetju. Rekl je nam, da si tu prizadevajo, da bi postal boj proti huliganom moralna obveznost slehernega državljanca, ne pa samo milice in drugih državnih organov. To prizadevanje je že rodilo sadove.

V tovarni luksuznih avtomobilov v Varšavi v Varšavi smo videli na vratih posebno oglasno desko, na kateri so bile tiste

dni nalepljene slike treh mladih delavcev, ki so pijani rogovili in razgrajali po ulicah. Pod vsako sliko je bila karikatura in napisano, kaj vse so ti fantje počeli. V razgovoru z nekim sindikalnim funkcionarjem svezicekega pristanišča smo zvedeli, da tudi tu bijejo boj proti huliganom. Imena razgrajalcev objavljajo po radu in na sindikalnih mladinskih sestankih delavcem poročajo o izgredivih, ki so jih zakrivali huligani.

Podrobnejše pojasnila huliganstva, kakor imenujejo tu ta družbeni pojav, nismo mogli dobiti. Neke znanec, ki nam je rekel, da se precej ukvarja s tem problemom, nam je pravil, da so huligani večina mladi ljudje in da jih je največ v industrijskih središčih. Njihov pojav je povezan z naglim razvojem mest in industrije.

Po vojni je mnogo mladincev zapustilo vasi in manjša mesta in prišlo na delo v industrijo. Vsek se je izučil obrti in zdaj razmeroma dobro delavci. Fantje živijo zdaj v velikih mestih v novem okolju, imajo še stare navade. Denarja, ki ostane mladim delavcem, ko poplačajo stanovanje in hrano (če stanuje delavec v domu ali delavskem hotelu, plača za hrano in stanovanje polovico plače), del mladih delavcev, ki so se gneto osamosvojili, ne porabi za kulturne potrebe. Ti fantje ne čutijo potrebe, da bi hodili v gledališče, da bi si kupili radijske aparate, lepo obleko ali kaj drugega. Mesečne prihranke radij zaprejo. Od pijančevanja do huliganstva pa ni daleč.

Zato je bilo v boju proti huliganstvu, kakor nam je pravil naš znanec, najučinkovitejše prizadevanje, da bi mlade delavce, ki so prišli iz vasi in manjših mest, prevzgojili, da bi se v svojih navadah premerili.

Prepoved točenja alkoholnih pijač

Tu se ne bije boj samo proti huliganstvu, marveč tudi proti alkoholizmu. O tem čisto pisajo v časnikih in govore na raznih zborih. Ne ostane pa samo pri pisanju in govorih. V Katowicah, središču poljske industrije, kjer smo 15. julija poneli naročiti v baru vodko, so nam povedali, da je tu dvakrat mesečno, okrog 1. in 15., ko dobe delavci plače, po dva dni prepovedano točiti alkoholne pijače. Ali je delna prohibicija uveljavljena povsod, nam ni znano. O tem odločajo odbori vojvodstev. V Szczecinu smo zvedeli, da je v tem pristaniškem mestu prepovedano točiti vodko dvakrat mesečno po dva dni (ko dobe delavci plače ter vsako soboto in nedeljo), vtem ko je vino dovoljeno točiti.

Slobodan Vujića

IZ NAŠEGA POMORSKEGA PROMETA

Perspektiva razvoja naše linijske trgovske mornarice

Ob predvideni reorganizaciji »Jugoslovanske linijske plovidbe«

V desetletnem razvoju naše linijske trgovske mornarice je bila ustvarjena že trdna podlaga, na kateri je moč graditi izključno linijsko službo kot osnovo naše prekomorske zunanje trgovine. V tem smislu pripravljajo v reški pomorskih krogih tudi decentralizacijo naše trgovske mornarice, ki bo pravzaprav pomenila pozitivno reorganizacijo našega ladjevja.

Ce bo ta doamneva uresničena, bi bila naša celotna trgovska mornarica, ki šteje zdaj okrog 80 ladij, razdeljena na več podjetij, od katerih bi se zdaj samo eno — »Jugoslovanska linijska plovidba« — ukvarjalo z linijsko službo. Vsa ostala brodarstva podjetja pa se bodo ukvarjala s prostim plovbo, se pravi, prodajala bodo ladijski prostor na svetovnem trgu in njihove poti bo narekovalo gibanje blaga.

S predvideno reorganizacijo bo »Jugoslovanska linijska plovidba« izročila določeno število ladij, s katerimi zdaj opravlja prosto plovbo, obdržala pa bo samo linijske ladje za vzdrževanje svojih stalnih prog. To podjetje ima zdaj pet prog: v Severno Evropo, Severno Ameriko, na Bližnji vzhod, v Grčijo, Turčijo in na Daljni vzhod. Z ustanovitvijo te poslednje proge se je pred letom dni to podjetje dokončno usmerilo na linijsko službo. Zato ji tramperska tonaza že zdaj povzroča v poslovanju precejšnje težave. Te motnje bodo v prihodnje še večje, če zlasti zato, ker bo potrebno vzpostaviti nadaljnje proge.

Takšen razvoj zahteva od »Jugoslovanske linijske plovidbe« orientacijo naše zunanje trgovine ter politični in gospodarski položaj naše dežele v Evropi in na svetu. Ker pa je v našem ladjevju trenutno čutili veliko pomanjkanje linijskih ladij, bodo najbrž sedanje proge nekoliko spremenili v tem smislu, da bodo poslali ladje na donosnejše trge. Tako že zdaj predvidevajo, da bodo progo na Daljni vzhod, na kateri pluje zdaj pet do šest ladij, okrepili z novimi ladjami in jo celo popolnoma reorganizirali. Zato predvidevajo gradnjo novih ladij, ki bi omogočile, da bi večje in hitrejši ladje z drugih prog uporabili na tej. Prav tako smatrajo za potrebno podaljšati to pro-

go, ki gre zdaj do Hongkonga, do Japonske in morebiti tudi do kitajskih pristanišč. Nekateri naših strokovnjakov menijo, da bo treba v tej smeri vzpostaviti še dve progi: prva bi z nekaj manjšimi ladjami segla do Rdečega morja in Perzijskega zaliva, druga do pristanišč v Indijskem oceanu, glavna proga pa bi segla do skrajnih pristanišč Daljnega vzhoda. Pri tej plovidbi na Daljni vzhod bi bilo skrajja zaposlenih 12 ladij.

Velika pozornost, ki jo posvečajo progi na Daljni vzhod, je upravičena. Naša zunanja trgovina je namreč čedalje bolj usmerjena proti tem deželam, razen tega pa se reško pristanišče čedalje bolj uveljavlja kot tranzitna luka naših severnih sosedov, ki prav tako svojo zunanjo trgovino čedalje bolj orientirajo na Daljni vzhod.

Druga večja sprememba v naši linijski pomorski službi je zamisel o vzpostavitvi nove proge

v Južno Ameriko, ki je naš važen trg. Domače in tranzitno blago v tej smeri prevažajo zdaj tri tuje družbe, toda naša zunanja trgovina čedalje bolj zahteva domača podjetja, ki bi bilo na tej progi največje poročstvo za uspešno poslovanje. Na tej progi bodo predvidoma vozile tri nove ladje, ki jih grade v reški ladjedelnici »3. Maj«, a so bile poprej predvidene za trampersko službo. Razen tega bi z drugih prog dobili še dve ladji. S petimi ladjami po 10.000 ton nosilnosti bi naše sedanje potrebe doela krili.

Da bi uresničili ta načrt, je treba pospešiti gradnjo ladij. Pri tem mislimo na že omenjene tri

Dober pridelek rži v Kidričevem

Na državnem posestvu v Kidričevem gre te dni mlavec h kravi. Posebno dobro je obrodila rž, katere so pridelali 2900 kg na hektar. Rž je tirnavske sorte, namenjena za seme in je bila letos prvič razmnožena. Tudi donos jekmena je na posestvu dober, saj so ga pridelali na hektar 3000 kg.

trampere ter tri linijske ladje po 2000 ton nosilnosti. Razen tega predvidevajo izgradnjo nadaljnjih osmih linijskih ladij, prilagojenih za plovbo na Daljni vzhod, in sicer štiri po 10.000 in štiri po 6000 ton. Vse te ladje bi dosegle hitrost 17 milj na uro.

Za zdaj še ni čutili potrebe, da bi sedanje edino linijsko podjetje reorganizirali v več podjetij, ker je pač še premalo ladij. Ni pa daleč čas, ko bo tudi do tega prišlo, da bo imela naša linijska služba več podjetij. To bo posledica tega, da ima vsaka proga svoje specifičnosti, ki jim morajo biti kos samo strokovnjaki z ožjo specializacijo. Že zdaj sodijo, da bo treba najprej izločiti progo na Daljni vzhod z njenimi manjšimi progami, o katerih smo govorili, v posebno podjetje. Pogoje za samostojno poslovanje bi imela tudi dosedanja proga na Bližnji vzhod. Če bi v pristojnost istega brodarkega podjetja vključili tudi sedanjo progo v Grčijo in Turčijo ter morebitne bodoče zveze s sovjetskimi pristanišči. Potemtakem bi preostalo še eno linijsko brodarstvo podjetje, ki bi skrbelo za zvezo z Severno Evropo in obema Amerikama.

LJ. N.

ZAPISKI IZ SUHE KRAJINE

PASIVNOST JIM NI V PRID

Borna, marsikje do žive skale odra zemlja, na kateri se uspeh garanja izgublja v nič, kakor voda, ki jo požirajo kraška suhokrajnska tla. Skozl okna gleda v hiše revščina. Tak je grob obris Suhe krajine, ki spada po novi upravno teritorialni razdelitvi v občino Žužemberk, ki meri 18.000 ha in šteje 6700 prebivalcev. To je občina z najnižjim narodnim dohodkom na prebivalca (okrog 19.000 din) v novomeškem okraju.

Gospodarska nerazvitost je posestrima kulturne in politične zaostalosti, v kateri so zlahka uspevale nadržane sile. Žužemberk, središče Suhe krajine, je pred vojno premožnejši dekanjlo, ki je bila, lahko bi rekli, nekakšna žepna izdaja ljubljanske škofije. V tej dekaniji je delovalo več kot 16 duhovnikov, ki so kazali ljudem nebesa, če ne bodo prisluškovali naprednemu vrenju po svetu in domovini, niso pa jim pomagali reševati tako nujnih krajevnih vprašanj, kakor je suhokrajnski vodovod. Nič čudnega torej, da je bila Suha krajina med vojno prizorišče zagriženih bojev, v katerih so mnogi domačini stali na napačni strani, na strani okupatorja in domačega izdajstva.

Po vojni so rekli, da so bili zapeljani. Ljudska oblast pa je prisločila na pomoč, brž ko je mogla, da bi Suha krajina lahko krenila korak naprej. Lani je dal okraj okoli 30 milijonov dinarjev za gradnjo vodovoda, da ne bo treba voziti vode daleč iz Krke. V mnoge vasi je pritekla elektrika, ki je omogočila, da se je že v pretekletih hiši oglašalo radio.

Suha krajina nima industrije, ne kaj prida obrti in tudi gozd je ne more rediti. Iz mnogih družin, ki štejejo običajno precej otrok, odhajajo fantje, brž ko odsužijo vojaški rok, za delom drugam, v industrijske kraje Slovenije. To velja tudi za mnoga dekleta. S področja dosedanje žužemberške občine so izšli povprečno na leto 50 do 60 ljudi (približno toliko se rodi otrok) v druge kraje Slovenije, ker doma ni zasluga. Toda če bi imeli pristojni činitelji nekoliko več smisla in volje, bi lahko v posameznih krajih osnovali oziroma razvili, denimo, socialistični sektor obrti, kakor so storili v Dvoru, kjer je v mizarški delavnici zaposlenih že okoli 30 ljudi. Za zdaj se ponekod v Suhi krajini zanašajo predvsem na pomoč in podporo od drugod. Koliko stane samo zdravljenje suhokrajčanov v bolnišnicah, ki ga mnogi domačini, pa tudi občina ne more sama plačati! Toda pomoč od drugod ne bo večna. Treba bo pogledati razmeram v obraz in se začeti postavljati na lastne noge ter se lotiti drobne gospodarske dejavnosti, ki sčasoma lahko pripomorejo tudi do večjih podjetij, ki bodo občini dajala večji narodni dohodek in zasluge, kakor nezaposleni delovni sili.

Nekaterim pred in med vojno zapeljanim suhokrajčanom se odpirajo

oči. Pri elektrifikaciji vasi so domačini pomagali s prostovoljnimi delom in s prevozni, s prodajo drv in celo z

ne bodo še krepkeje pomeili oči in spoznali, da s pasivnostjo niso ravnali sebi v prid.

M. Z.

Pogled na Žužemberk

veseljavami pa so zbirali denarna sredstva. V Lipju so objavili, da bodo tudi sami pomagali graditi loke. Nekateri suhokrajščani pa še zadi nastavlajo ušesa raznim, velikokrat prav neumnim govoricam. S tem, ko se domačini puste hujskati zoper sodelovanje pri izgradnji, pljujejo seveda v lastno škodo.

Suha krajina životari predvsem od barantije z živino. Živinoreja je zato suhokrajščana že od nekdaj veselila. Zal pa je živinoreja tod še zaostala. Nova dolejnjska osemenjevalnica bo blagodat za te kraje. Razveseljivo pa je, da si je živinoreja spet opomogla; lani je prvikat priljeza na predvojno stanje. Iz dosedanje žužemberške občine vozijo letos vsak teden trije, štiri je kamioni odkupljeno živino proti Ljubljani in drugim krajem.

Suha krajina je po vojni dobila svojo gimnazijo. Vasi so precej obnovljene, le Žužemberčani še potrebujejo prenašajo razvaline, kakor da jih nič ne motijo. Nekateri predlagajo, da bi uredili fakovske razvaline nad Žužemberkom v kak počitniški dom (denimo v počitniški dom ZB). V preurejenih gostilni sredi Žužemberka kaže čimprej urediti oziroma opremiti tulske sobe. Vse to bi bilo moč urediti z razmeroma skromnimi sredstvi, toda z nekoliko večjim prizadevanjem. Toda za zdaj se v občini zadovoljuje s še dokaj šibkimi prizadevanji. Zato jih življenje drugod prehiteva in jih bo puščalo za seboj toliko časa, dokler si

do ustanovili tudi različne sklade, med njimi predvsem sklad za stanovanjsko gradnjo itd. Z ustanovitvijo devetih mestnih komun smo razširili krog meščanov, ki neposredno sodelujejo v organih družbenega samoupravljanja. Dosedanja MLO je šel iz odborikov in je vsak odborik zastopal 200 prebivalcev. Po konstituiranju začasnih občinskih ljudskih odborov pa bo vsak odborik predstavljal le 500 meščanov. Ta številka je še manjša, če upoštevamo številne meščane, ki bodo sodelovali v svetih in komisijah. Le na ta način se vse bolj bližamo osnovnemu principu demokratizacije našega družbenega življenja, da bi praktično sleherni državljani sodelovali v organih družbenega samoupravljanja z vsaki dolžnostmi in pravilami, ki jih tani položaj narekuje.

Pri formiranju novih obča homo imeli velike težave. Nkizele bo z kadri, saj je čutili, da se uslužbenec do sedanjega OLO in MLO izogiba pozitivno v občinskih ljudskih odborih. V obeh ljudskih odborih je bilo zaposlenih 500 uslužbenec. Novi okrajni ljudski odbor bo obdržal le 200 uslužbenec, vsi ostali pa naj bi se v veliki večini zaposlili po občinskih štev-

Take zadruge ne koristijo skupnosti

V Sloveniji deluje 22 obrtno-nabaavno-prodajnih zadrug. Njihov namen je omogočiti obrtnikom nakup blaga in prodajo obrtniških izdelkov. Čeprav je moč dobiti skoraj vse blago za obrtniške storitve že v rednih trgovinah, vendar se večidel teh obrtnih nabaavno-prodajnih zadrug ukvarja z maloprodajo za obrtniške storitve potrebnega blaga, le redke pa s prodajo obrtniških izdelkov. Po tem svojstvu imajo te zadruge nekatere značilnosti dobe administrativnega razdeljevanja blaga. Toda to ne bi bilo še toliko pomisleka vredno, bolj človeka moti to, da so nekatere teh obrtno-prodajnih zadrug spremenile v molzno kravo, od katere hočejo imeti člani predosem take koristi, ki gredo v breme skupnosti. Pogledimo samo en primer.

V Mariboru posluje nabaavno-prodajna obrtna zadruga, v kateri je članjenih 524 obrtnikov. Vsa zadnja leta ima zadruga razne primanjkljaje. Tako je lani zadruga dobavila svojemu članu Zagarju za poldrug milijon dinarjev blaga, ki ga ta ni plačal. Pozneje so kritje tega zneska, po izjavah članov upravnega odbora, izposlovali tako, da jim ni bilo treba plačati prometnega davka, — to se pravi, da je bil posledno ta dolg prevažen na breme skupnosti. Leta 1953 je član zadruge Unterlechner napravil dolg v znesku 548.789 dinarjev. Manjših dolgov je še več.

Iz kakšnih razlogov pa je prišlo do takega poslovanja? Kakor v mariborskem primeru tudi drugod po navadi dobi odločeni oplo v taki zadrugi skupina močnejših obrtnikov, ki potem vsiljuje svoja stališča ekonomsko slabim. Tako so v mariborski nabaavno-prodajni zadrugi nekatere vplivnejši člani dobili najboljše blago, kar je ostalo, pa je bilo za člane. Tudi pri prodaji so forsirali take načine prodaje, ki so jim najbolj ustrezali. Pri prodaji čevljev je n. pr. nekaj časa zadruga v svoji prodajalni čevlje odkupovala, pozneje pa je prevzemala to na komisijno prodajo. Ta način je seveda bolj ustrezen ekonomsko močnejšim obrtnikom, ki so lahko čakali na denar.

V tej zadrugi je zadržna demokracija v resnici okrnjena. Uslužbenici sicer žele, da bi bili soudeleženi pri upravljanju, toda upravnemu odboru ni prav, da bi uslužbenici lahko sodelovali v nekaterih zadevah in s tem imeli opogled v poslovanje zadruge. Res je, da so tudi zakonski predpisi o tem pomanjkljivi. Med-

tem ko se zadržni predpisi našajajo zgolj na kmečke zadruge, so obrtne nabaavno-prodajne zadruge omajane na splošne predpise. Prav zaradi dejstva, da so te zadruge poslale več ali manj samo molzne krave in le malo vplivajo na pospeševanje obrtniškega, je vse bolj pogosto slišati mnenje, da so te zadruge nepotrebne. Na mestnem ljudskem odboru v Mariboru pravijo, da bi bilo veliko boljše, če bi organizirali trgovsko podjetje, v katerem bi lahko obrtniki kupili vse za svojo stroko potrebno blago.

Tudi na obrtniški zbornici Slovenije mislijo nekateri, da bi bilo bolj prav, če bi te zadruge razpustili. Zelo zanimivo pa je stališče okrajne zadržne zveze v Mariboru. Tudi ti so mnenja, da obrtne nabaavno-prodajne zadruge po principih, kot so poslovale doslej, ne morejo več posloovati. Namesto z nabavo blaga za posamezne obrti naj bi se po njihovem te obrtniške zadruge ukvarjale predvsem z organizacijo obrtniške proizvodnje: n. pr. zadruga naj bi prevzemala razna obrtniška dela, kot instalacijska dela na pečjih stebah, sekcijska instalaterjev te zadruga pa bi se pogovorila, kateri njeni člani bi prevzeli izvedbo teh del.

Zadruga bi jim preskrbela material, obrtniki pa bi dela izvedli. S tem bi obrtniki lahko veliko bolj pomezano delali, razen tega pa bi lahko zadruga kupila tudi razne stroje, ki bi jih določena skupina obrtnikov potem skupno uporabljala. Že zdaj je bil primer, da je član zadruge — čevljar, ponudil drugim članom nekaj svojih strojev, češ da jih ima preveč za svojo zmogljivost. Praktično se pravi, da bi bil ta dal te stroje zadrugi v najem, s čemer bi druge člane že spravil nekako v svojo odvisnost. Čisto drugače pa bi bilo, če bi zadruga kot celota imela tak stroj. To bi bilo posebno pazno za tiste obrti, ki imajo le malo naraščaja. Tako skupno povezane in s skupno organizacijo dela bi nedvomno lahko več naredile.

Kot vidimo, so mnenja o teh zadržah precej deljena. Glede njihove sedanje oblike in obstoja pa so si vsa mnenja več ali manj enotna, namreč, da s takim poslovanjem, kot do sedaj, ne koristijo skupnosti. Ker pa je v njih ohranjeno le precej obrtnikov, bi bilo nujno, njihove status proučiti in onemogočiti, da bi razni obrtniki — monopolisti in obrtniški veljaki pod zadržnim plaščem uveljavljali izkoriščevalske tendence.

G. G.

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE

LJUBLJANA

OBISČITE I. MEDNARODNO RAZSTAVO EMBALAZE

6.-15. avgusta

25% popust na železnici

Hranite vstopnico za žrebanje!

POSLUŽUJTE SE SAMOPRESTREŽNE TRGOVINE NA I. MEDNARODNI RAZSTAVI EMBALAZE

V LJUBLJANI VOLIJO ODBORNIKE

začasnih občinskih ljudskih odborov

Ljubljana, 12. avg. Sinoči so se v dvorani doma »Partizan« Zborni šiški zbrali volivci 19. in 29. volilne enote. Zbora so se udeležili tudi t. v. varši Janez Vipotnik, sekretar Okrajnega komiteja ZKS, republikanski poslanec tov. Andrej Bahnik in tov. Drobež, predsednik Sveta za stanovanjske zadeve OLO Ljubljana. Po opremljenih volivcih 4 odborikov za začasni občinski ljudski odbor šiška je spregovoril tov. Janez Vipotnik. Uvodoma je bil zahteval za izkazano zaupanje, ker je bil na zadnjih nadomestnih volivcih izvoljen za odbornika MLO.

V svojem govoru je poudaril, da smo ob ustvarjanju komunalnega sistema v Ljubljani doživeli razgibanje politične aktivnosti. V razpravah so meščani izražali skrb, da bi z mestnimi občani razbili enotnost in imeli prav gotovo nekatere svojevrstne probleme. Med razpravljanjem pa smo našli rešitev, da predstavljajo 9 mestnih občin enotno področje, za katero se skupno rešujejo problemi komunalnega gospodarstva in investicijske politike v komunalnem izgradnji, problem urbanistične ureditve mesta in javne infrastrukture. Za celotno mestno področje bo-

do ustanovili tudi različne sklade, med njimi predvsem sklad za stanovanjsko gradnjo itd. Z ustanovitvijo devetih mestnih komun smo razširili krog meščanov, ki neposredno sodelujejo v organih družbenega samoupravljanja. Dosedanja MLO je šel iz odborikov in je vsak odborik zastopal 200 prebivalcev. Po konstituiranju začasnih občinskih ljudskih odborov pa bo vsak odborik predstavljal le 500 meščanov. Ta številka je še manjša, če upoštevamo številne meščane, ki bodo sodelovali v svetih in komisijah. Le na ta način se vse bolj bližamo osnovnemu principu demokratizacije našega družbenega življenja, da bi praktično sleherni državljani sodelovali v organih družbenega samoupravljanja z vsaki dolžnostmi in pravilami, ki jih tani položaj narekuje.

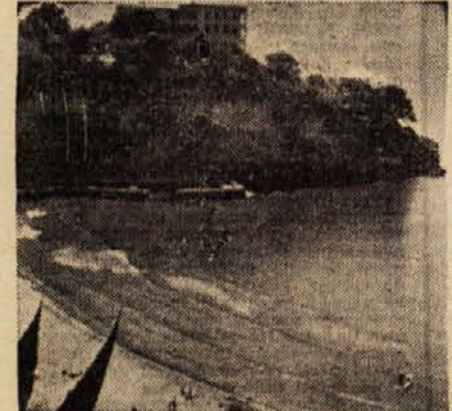
Pri formiranju novih obča homo imeli velike težave. Nkizele bo z kadri, saj je čutili, da se uslužbenec do sedanjega OLO in MLO izogiba pozitivno v občinskih ljudskih odborih. V obeh ljudskih odborih je bilo zaposlenih 500 uslužbenec. Novi okrajni ljudski odbor bo obdržal le 200 uslužbenec, vsi ostali pa naj bi se v veliki večini zaposlili po občinskih šte-

vilo uslužbenecov se z novo ureditvijo ne bo povečalo. V mestu pa bodo nekatere druge težave, ker je to v Ljubljani pionirsko delo. V okolici je lažje, ker so bili prevzeti kot osnova siarji občinski odbori. Prav zato pa je pričakovati aktivno sodelovanje volivcev in prizadevanje vseh političnih organizacij.

V žvahni razpravi so volivci razliki ponovno zahtevali po skorajšnji graditvi šole v Zgornji šiški. Izrazili so tudi nezadovoljstvo nad nesmotrno gradnjo stanovanjskih dvojčkov pod Jeljo »Jugo-tekstil« v Tugomerjevi ulici. Na površini 8200 kv. m gradljo 18 razkošnih stanovanj. Volivci so zahtevali, da se izvrši prezidava teh hiš in dvostanovniške zgradbe. Tovarši Drobež je v svoji obrtni razpravi soglašal s kritiko volivcev, vendar je izrazil pomislek ob morebitni prezidavi.

Sinoči in predvčeršnjim so bili tudi številni zbori volivcev v ostalih mestnih občinah. Zadnji zbori volivcev bodo v mestu Ljubljani 15. t. m. Skupno bodo izvolili 102 občinske odborike. Prihodnji teden pa se bodo novizvoljeni odboriki že sestali s prvim sejem občinskih ljudskih odborov v mestu Ljubljani.

G. G.

Plaža v Ulecinju

Z DOPUSTA NA NAŠEM JUGU (III)

mi. Tega ne pripovedujemo zavoljo gusarske romantike, pač pa zato, ker gre za zanimiv del zgodovine teh krajev.

Kdor uživa v lepoti starin, bo našel tu trdnjavo, ki jo je dal zgraditi cesar Justinijan I., ruševine pred 2000 leti zgrajena mesta, ostanke rimskega vodovoda, grških stebrov in še marsikaj drugega.

SODOBNE UGOODNOSTI

Imed sodobnih reči najde predvsem lepo plažo, polno mivke in vnetih kopalcev z vseh vetrov. Mivka je primerna za zdravljenje revmatizma. Močak v (spodobnih) spodnjih hlačah in s slankom na glavi vas za mal denar spretno zagrebe v posebej za to izkopano jamo, potlej pa si lahko ves bel dan grejete premažene kosti.

Ulecinj je znan tudi po svojih Crncih, ki govorijo srbski in imajo naše državljanstvo. Gre za potomce znanj, ki so v prejšnjem stoletju delali na ladjah ulecinjskih ladjarjev. Sčasoma so postali svobodni in se naselili v okolici mesta. Do leta 1902 so imeli celo hransko naselje, prirejali svoje svečanosti, mrtve pa so pokopavali na svojem pokopališču. Potlej na se jih je večina izselila. Zdjaj je ostala samo še ena družina. Rizo Rizaja je fotograf na plaži. Poročil se je z nekim dekletom iz Nisa. Njegov brat je natakav v hotelu. Le-ta je vzel za ženo Mostarko. Njun bratranec pa je strojnik na ulecinjskih solinah.

CENEJE KAKOR DRUGOD

Na ulecinjskem trgu, ki je bogato založen, je precej ceneje kakor v drugih krajih Crnogorskega Primorja. Kar zadeva prenočišča, računajo po hišah nočno po 210 do 230 din, hotelski penzion pa stane 750 do 850 din (po podatkih ljubljanskega »Putnika« 610 do 710 din).

Kdor hoče preživeti dopust v lepem, mirnem, prijetnem kraju ob morju, si lahko izbere Petrovac na moru, ne posebno daleč od Bara in nedaleč od Budve. Prometna zveza so ugodne, plaža je polna grobe rdečkaste mivke, v hotelu »Sutjaska« stane penzion 700 din, na razpologo pa je tudi hotel »Palace«. Možno je stanovati privatno, jesti pa v hotelski restavraciji. Tako je seve ceneje.

KAM IN PO ČEM?

gorskega Primorja. Kar zadeva prenočišča, računajo po hišah nočno po 210 do 230 din, hotelski penzion pa stane 750 do 850 din (po podatkih ljubljanskega »Putnika« 610 do 710 din).

Kdor hoče preživeti dopust v lepem, mirnem, prijetnem kraju ob morju, si lahko izbere Petrovac na moru, ne posebno daleč od Bara in nedaleč od Budve. Prometna zveza so ugodne, plaža je polna grobe rdečkaste mivke, v hotelu »Sutjaska« stane penzion 700 din, na razpologo pa je tudi hotel »Palace«. Možno je stanovati privatno, jesti pa v hotelski restavraciji. Tako je seve ceneje.

SENCE NAD BUDVO

Budva je našim letoviskarjem znana, a še vsenoč premalom. Nekaj nesuhoparnih podatkov iz beležnic: njena zgodovina sega v IV. stoletje pred našim štetjem. O njej pripoveduje rimski zgodovinar Plinij mlajši. Po njenih ulicah so korakali grški trgovci, rimski osvajačji, benečanski plemiči. V njej so bili oprti Slovani, Bizantinci so si tu zgradili oporišče proti morskim piratom. Tu je imel svoj sedež dukljanski nadškof, kneževina Zeta svoje vojne luke, tu so se križale trgovske karavane. Tu je živel prevarant in pustolovec In pisatelj Stepan Zanović, ki si je dopisoval z Voltairrom in Rousseaujem, skladateljem Glinka in ruskim carjem. Če rečemo, da ima v kakem mestu vsak kamen svojo zgodovino, je to običajna fraza. Toda v tem primeru je resnica.

Zdaj pa je legla na Budvo senca morskega psa, tako imenovanega indijskega pe-

gastega tigra, ki je prejšnji mesec raztrgal študenta tehnike iz Beograda Stevana Tomasevića. Morski pes je bil dolg okrog 6 metrov. Kaže, da tokrat strah ni imel velikih oči. Zato se zdaj kopalci kakor ubogljivi otroci, lepo drže plažo, tisti, ki se imajo za korajžne, pa zaplavajo nekaj metrov od obale, medtem ko si ostali mislijo, kakor tisti Zagrebčan s srednjih let, ki smo ga srečali »Morje je miravno, toda še mikavneje je biti živ in zdrav!«

Cene penzionov: 580 do 1400 din (po podatkih ljubljanskega Putnika) oziroma 650 do 700 (po podatkih, dobijenih v Budvi). Soba v hotelu dobi le s težavo, privatne sobe pa laže. Zal ne morem bralcem postreči s podatki o ceni v vseh letoviskih krajih v tem delu Jadrana, marveč le z nekaterimi. V Baru stane penzion v edinem hotelu »Rumiji« 700 dinarjev, privatne sobe dobi od 150 din na noč. V Kotoru znaša penzion od 800 do 900 dinarjev, v Zelenici (4 km od Hercegovega) od 580 do 590 din, v Hercegovem od 600 do 1100 din. Ni mi znano, s koliko dinarji lahko preživim dan v prelepem mestecu Sv. Stevan, o katerem pravijo, da je en sam hotel, niti ne vem, koliko računajo v campu »Bečići« blizu Miločera za bivanje v tistih prijetnih prostobornih lesenih hiščah z zvenečimi lmenji vilo »Hercegovića, vilo »Durmitor« in podobno. Isto velja za cene v Miločeru in v Sutomeru pri Baru, ki ima lepo plažo in ugodne prometne zveze.

POLNO IZLETNIŠKIH TOČK

Sleherim izmed teh krajev je tudi primeren za izlete. Če si na počitnicah v Budvi, lahko

Pogled na Sutomore

obišče Sv. Stevan, Miločer, Kotor, Cetinje. Če te je pot zanesla v Bar, si lahko ogledal Stari Bar (5 km), Sutomeru (16 km), Sutomore (16 km), Ulecinj (30 km), iz Ulecinja so prijetni izleti v Veliko solano (5 km), Mileno (3 km), iz Hercegovega v samostan Savino (2 km), na Crkvice (1080 m — 30 km daleč), v Kotor (45 km), Dubrovnik (47 km). Priporočiti je treba, da so avtobusne zveze v teh krajih dobre, soferji pa odlični, kar je treba poudariti spričo številnih serpentin.

In še tole: turizem v teh krajih je dobro uredjen, na račun higijene se ni pričakovati, ljudje pa so prijazni in gredo radi na roko. (Konec) Jože Sircaj

ALI BO PRIŠLO DO GORENJSKE KMETIJSKE RAZSTAVE?

Razstava naj bi bila prikaz kmetijske proizvodnje na Gorenjskem

Vrata letošnjega Gorenjskega sejma so se v ponedeljek zaprla. Tako organizatorji kot razstavljalci so zaključili letošnjo gospodarsko razstavo Gorenjske bolj ali manj zadovoljni. Večina je vendarle zadovoljna s sklenjenimi kupčijami, mnogi med njimi, zlasti kmetovalci, pa so največkrat odhajali z razstave nezadovoljni, ker niso mogli kupiti vseh tistih kmetijskih strojev, ki bi jih želeli in ki bi jih potrebovali. To pa zaradi tega ne, ker jih podjetja, ki so razstavljala, niso imela dovolj na zalogi.

Razvoj kmetijstva so začeli posvečati na Gorenjskem čedalje

več pozornosti. Zlasti živinorejni pridelovanju semenskega krompirja, za katerega so na Gorenjskem zelo ugodni pogoji. V ta namen že deluje posebna postaja semenskega krompirja v Poljanjski dolini. Zadnje čase tudi ne zanemarjajo sadjarstva in čebelarstva.

Ob otvoritvi letošnjega V. Gorenjskega sejma pa je predsednik LO MO Kranj Vinko Hafner dal pobudo za prirejanje razstave celotnega kmetijstva na Gorenjskem, ki bi prikazovala razvoj in bila hkrati prikaz kmetijske proizvodnje tega področja. S take vrste razstavo bi dali poudarka

in hkrati vzpodbudo za nadaljnje delo mnogim naprednim živinorejcem in kmetovalcem na Gorenjskem.

Prirejanje take razstave tudi sicer ne bi bila napačna stvar. Nedvomno bi bilo zanjo veliko zanimanje ne le s strani samih kmetovalcev. Razstava tudi ne bi bila brez tradicije. Saj so bile svoječasno na Gorenjskem zelo znane sadjarne razstave, nič manj pomembna pa tudi ni vsakoletna razstava plemenske živine v Naklem.

To, kje naj bi bila taka razstava, ni toliko pomembno vprašanje, čeprav je seveda treba najti zanjo najustreznejši kraj. Bolj pomembno je vsekakor zainteresirati odgovorne kmetijske činitele, tu pride predvsem v poštev Okrajna zadruga zveza za Gorenjsko, in pa seveda same kmetovalce. To bi samo koristilo razvoju kmetijstva na Gorenjskem, ki je spričlo razvite industrijske proizvodnje na tem področju pošteno nekoliko v ozadje, ima pa zlasti v nekaterih kmetijskih krajih vse možnosti nadaljnjega razvoja.

Prav tako pa bi bilo prav, da bi se na takih razstavah seznanili z mnogimi novostmi v kmetijstvu ne le sami kmetovalci, temveč tudi širša javnost.

Združitev trgovinskih zbornic na Gorenjskem

Skladno s spojitvijo oblastnih in upravnih forumov v zvezi z novim komunalnim sistemom se združujejo tudi vse ostale družbene in politične organizacije bivšega kranjskega in radovljanskega okraja.

Tudi ob trgovinski zbornici se bosta združili. V ta namen so že sestavili pripravljalni odbor, ki bo pripravil vse potrebno za združitev. Predvidevajo, da bo nov upravni odbor Trgovinske zbornice za Gorenjsko delal že od oktobra dalje. (a)

Novi občinski odbor v Borovnici

Ob prisotnosti ljudskih poslancev Staneta Kavčiča in Andreja Petelina se je v sredo sestala na prvo sejo začasni občinski ljudski odbor v Borovnici. Odbor sestavlja 15 odbornikov: dosedanje občine Borovnice in 12 odbornikov dosedanje občine Podpeč-Prešerje. Za predsednika novega občinskega odbora so izvolili tov. Janeza Cerina, dosedanjega predsednika občine Borovnice, za podpredsednika pa ljudskega odbornika bivše občine Podpeč-Prešerje tov. Antona Umeka. Za tajnika pa so izvolili tov. Vinka Kravčiča.

Izvolili so tudi predsednika in štirje peth svetov in nekatero komisije, ki jih predvideva občinski statut. Sedanja občina Borovnice šteje 429 prebivalcev na 19.111 ha površine. Po številu prebivalcev, površini in narodnem dohodku šteje med manjše in sicerke občine. Letni narodni dohodek znaša 297.175,00 din od tega iz kmetijstva 111 milijonov in iz industrije 186 milijonov. Najmočnejše gospodarsko podjetje je lesno predelovalni kombinat v Podpeči.

SZ bo zmanjšala svoje oborožene sile

Moskva, 13. avgusta. Kakor poroča sovjetska novinska agencija, je sovjetska vlada sklenila 15. decembra letos zmanjšati število oboroženih sil za 640 tisoč mož. V poročilu je rečeno, da so nedavni razvoj mednarodnega položaja in zlasti rezultati ženevske konference štirih velesil pokazali, da se je zmanjšala mednarodna napetost. Da bi prispevala k popuščanju napetosti in vzpostavljanju zaupanja med narodi, je rečeno v poročilu, je sovjetska vlada sprejela sklep o zmanjšanju oboroženih sil.

Sestanek Arabske lige

Kairo, 12. avg. (AFP). — Politični komite Arabske lige je sklican za 3. september. To je danes sporočil na tiskovni konferenci generalni tajnik lige Abdel Kaleb Hasuna in izrazil upanje, da se bodo sestanka udeležili vsi zunanji ministri držav članic.

Hasuna je obenem sporočil, da generalno tajništvo proučuje amandma k ustanovni listini lige. Na podlagi tega amandmaja bi ustanovili narodno arabsko ligo, ki bi predstavljala javnost arabskih dežel, vzporedno s sedanjo, v kateri so zastopane vlade.

INTERVJU SOVJETSKEGA ZNANSTVENIKOV V ZENEVI

Uporaba jedrske energije

v kmetijstvu in medicini je bila uspešno preizkušena

Zeneva, 12. avgusta (Tanjug). Člani sovjetske delegacije so danes v intervjuju izjavili, da so vjetiki znanstveniki pričakujejo skorajšnjo uporabo atomske energije kot pogonske sile za avtomobile. Dodali so, da ima Sovjetska zveza ogromna nahajališča urana.

Govorec o perspektivah uporabe jedrske energije v miroljne namene, so člani sovjetske delegacije izjavili, da del atomskega načrta ZSSR predvideva gradnjo reaktorjev za uporabo v biologiji, medicini in kmetijstvu. Se pred letom 1960 bo zgrajeno »določeno število velikih atomskih central«, katerih sila bo presežala »vse sto tisoč kilovatnih ur«, je rečeno v intervjuju sovjetske delegacije.

Znanstveniki ZSSR so v teku današnjega zasedanja objavili še druga znanstvena odkritja. Na več tisoč ha zemlje so v Sovjetski zvezi uporabili radioelemente, kar je povečalo rodovitnost zemlje in zagotovilo večji pridelek. Sovjetska znanstvenica Kozlova je izjavila, da v ruskih bolnišnicah že

Odnosi z Jugoslavijo

se morajo docela obnoviti in še krepkeje razviti

Praga, 13. avg. (Tanjug). — Češkoslovaška novinska agencija je sinoči objavila poročilo o plenarni seji češkoslovaške vlade, na kateri je predsednik Siroky podal poročilo o ženevski konferenci.

V poročilu je rečeno, da češkoslovaška vlada z zadovoljstvom pozdravlja rezultate ženevske konference in sodi, da je konferenca velike četvorice pokazala, da je mirna koeksistencija in sodelovanje med državami različnih socialnih in državnih sistemov dejansko možno, da je treba nujno prenehati s hladno vojno in začeti z razgovori, kot edinim praviim sredstvom za reševanje mednarodnih vprašanj.

V zvezi z združitvijo Nemčije vlada podpira sovjetsko stališče o rešitvi tega vprašanja.

Poročilo poudarja, da češkoslovaška vlada podpira vsako iskreno prizadevanje za zmanjšanje oborožitve in pravi, da so sovjetski razorožitveni predlogi takšni, da bo na njihovem temelju lahko dosežen sporazum.

Češkoslovaška vlada meni, da ustvarjajo uspehi konference štirih velesil pogoje za mirno koeksistenco vseh držav s Češkoslovaško. Vlada je pripravljena s svoje strani prispevati k rešitvi vseh vprašanj, ki so bila doslej odprta v odnosih med Češkoslovaško in drugimi državami. Kar se tiče najnujnejših nalog v mednarodnih odnosih, se bo češkoslovaška vlada zlasti iskreno borila za razvoj prijateljstva in medsebojnega sodelovanja z Jugoslavijo. »Vlada in ves naš narod,« je poudarjeno v poročilu, »so prepričani, da se morajo bratski odnosi med našima državama, ki so bili zadnja leta žalostno prekinjeni, docela obnoviti in še krepkeje razviti.«

Hammaršköldova izjava

New York, 12. avg. (AFP). — Generalni tajnik OZN Hammaršköld, ki se je po enomesečnem bivanju v Zenevi vrnil v New York, je izjavil na današnji tiskovni konferenci, da je bil obrazec OZN, na podlagi katerega je leta nudiła gostoljubnost za sestanek štirih in za pogajanja veleposlanikov Kitajske in ZDA, zelo srečno izbran. To je omogočilo, da so razširili in razvili usluge, ki jih ta mednarodna organizacija lahko nudi včlanjenim vladam.

Na vprašanje, kakšno je stališče OZN o Severni Africi, je Hammaršköld izjavil, da obstoje nasporna gledišča o pristojnosti OZN za obravnavanje tega problema, vendar se mednarodna organizacija mora zanimati za takšen problem, ki utegne imeti posledice za delo OZN.

Thomas Mann umri

Zürich, 12. avg. (Reuter). Sloviti književnik Thomas Mann je umrl nočjo v Zürichu v 80. letu življenja.

Peurifoy žrtev avtomobilske nesreče

Bangkok, 12. avgusta (AFP). Ameriški veleposlanik v Tajski John Peurifoy se je danes z avtomobilom smrtno ponesrečil blizu tajske prestolnice.

Naša parlamentarna delegacija v Harkovu

Harkov, 12. avgusta (Tanjug). Deseti dan bivanja v Sovjetski zvezi je jugoslovanska parlamentarna delegacija preživela na poti med Kijevom in Harkovom. Popoldne so člani delegacije prispeli v Poltavo, kjer so jih sprejeli oblastni in mestni funkcionarji. Med kosilom so bile izmenjane zdravice za krepitev prijateljstva med sovjetskimi in jugoslovanskimi narodi. Po kosilu je delegacija obiskala grobnico in muzej, posvečen poltavski bitki iz leta 1709, nato pa je z avtomobilom nadaljevala pot v Harkov.

Nekaj kilometrov pred Harkovom je bil jugoslovanskim parlamentarcem prirejen sprejem, ki se ga je udeležila velika množica ljudi. Predsednik Izvršnega komiteja harkovske oblasti je pozdravil goste in dejal, da so beograjski razgovori omogočili normalizacijo prijateljskih odnosov. Vodja jugoslovanske delegacije dr. Bakarić se je zahvalil za pozdrave in izrazil prepričanje, da je normalizacija odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo izraz tega, kar sovjetski narod čuti za Jugoslavijo. Poudaril je, da Jugoslavlani ljubijo neodvisnost in svobodo, da ljubijo neodvisne in svobodne ljudi, ki se bore za mir in svobodne odnose med narodi. Na tem temelju, je dostavil, je lahko graditi in upam, da se bodo naši odnosi na njem tudi nadalje izgrajevali.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija je po prihodu v Harkov prisostvovala koncertu v mestnem gledališču. Jutri zvečer bo delegacija odpotovala v Stalingrad.

zdravil goste in dejal, da so beograjski razgovori omogočili normalizacijo prijateljskih odnosov. Vodja jugoslovanske delegacije dr. Bakarić se je zahvalil za pozdrave in izrazil prepričanje, da je normalizacija odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo izraz tega, kar sovjetski narod čuti za Jugoslavijo. Poudaril je, da Jugoslavlani ljubijo neodvisnost in svobodo, da ljubijo neodvisne in svobodne ljudi, ki se bore za mir in svobodne odnose med narodi. Na tem temelju, je dostavil, je lahko graditi in upam, da se bodo naši odnosi na njem tudi nadalje izgrajevali.

Jugoslovanska parlamentarna delegacija je po prihodu v Harkov prisostvovala koncertu v mestnem gledališču. Jutri zvečer bo delegacija odpotovala v Stalingrad.

Nove pogodbe za sirski petrolej

Damask, 12. avg. (AP). Ameriški veleposlanik James Moss in odpravnik poslov Velike Britanije in Nizozemske so obvestili danes sirskega zunanjega ministra Kaleda Azema o zaskrbljenosti svojih vlad zaradi ukaza sirske vlade, da je treba v roku enega meseca izvršiti revizijo vseh sporazumov o izkoriščanju petroleja.

Diplomati so obvestili Azema, da mesec dni ni dovolj za dokončanje pogajanj.

Kakor znano, ameriške, britanske in nizozemske družbe eksploatirajo sirske petroleje in zahteva Sirija revizijo dosedanjih sporazumov, ker želi, da bi se povečal njen delež pri dobičku.

Potrošniški sveti na Gorenjskem

Sveti naj bi bili predvsem pri samostojnih ekonomsko dovolj močnih trgovinah — V podjetjih z več poslovalnicami naj bi ustanovili en potrošniški svet za več poslovalnic

Z uvajanjem potrošniških svetov v trgovini bomo napravili nadaljnji korak naprej v poglobljanju našega družbenega upravljanja. Od tega, kakšni bodo ti potrošniški sveti, kakšen bo njihov sestav in njihov interes za dobro poslovanje posamezne trgovine v korist potrošnikov, je predvsem odvisno, ali bodo potrošniški sveti, ki se dogajajo v trgovski mreži in katere so dostikrat subjektivnega značaja, odpravljene ali ne.

Nesreča s tovornjakom malin

V sredo zvečer je na gozdni cesti v Potoku pri Kolarjih prišlo do hude prometne nesreče. Sofer avtomobila S 123 je na križanju s potrošniškim malin, naloženim 2000 kg malin za podjetje »Alko«, Ljubljana. Ob osemih zvečer se je odpravil po strmi cesti navzdol. Zaradi neprestanega zaviranja na približno 4 km ceste, so se zavore segrele in popustile. Avto je drvel z vso brzino po strmini in je je sofer s svojim spretnim manevriranjem pripomogel, da nesreča ni bila huja. Potem ko je avto podiral debel bor, se je nekakrat premislil. Cloveških žrtev pri nesreči ni bilo, le sofer ima ranjeno roko, delavec pa, ki se je vozil na tovornjaku, je pravčasno odskočil. Na avtomobilu je škoda za pol milijona dinarjev, zaradi uničenih malin pa še 300.000 din.

K stroju spada tudi akumulator

V Kaminju gradijo nov vodovod in zato imajo tam na gradbišču postavljeno črpalko na bencinski pogon. Pri takem motorju je potreben tudi akumulator, toda 24-letnemu Danilu Dolarju se je zdelo bolj prav, da bi bil sam lastnik tega akumulatorja. Tatvina mu ni nič tuje, kajti že nekaj mesecev je v kazenski preiskavi, toda kljub temu je Dolar ponovno tvegati in izkoristil nekajednevno odsotnost deževca z gradbišča, da bi si prilaščil ta 4000 dinarjev vreden akumulator. Imel pa je smolo in se svojega plena ni dolgo veselil, ker so mu varnostni organi hitro prišli na sled. Za to tatvino je bila preiskava nekoliko hitreje zaključena in tako se je Dolar znašel v zaporu na zatožni klopi ljubljanskega okrajnega sodišča. Gradbišče v Kaminju je dobilo vrnjen svoj akumulator in bodo lahko nadaljevali dela. Dolar pa si je prilaščil sedem mesecev stroške zapora, da premisli, če ni enostavneje, živeti počeno in od dela svojih rok.

Iz Ljubljane

PRAVA OKROG »IZOLIRKE«

Te dni delajo v posebnem obratu Izolirke v Kosezah zadnje poizkuse za izdelovanje šamotne izolacijske opeke. Ob teh poizkuhih pa so nastala med tamošnjimi prebivalci, Izolirko, sanitarno inšpekcijo in drugimi močna trenja, ki povzročajo še več smradu kot plin in dim, ki se vsako jutro vali nad Kosezami in zaradi katerega je pravzaprav pravda nastala.

Ta trenja so se pričela takrat, ko se je tovarna odločila, da bočasno izdelovala posebno vrsto opeke v opuščeni Sitarjevi ope-

karni (opekarna je morala prenehati z delom, ker v zaščitenem zelenem pasu ne smejo rotati ilovico). »Izolirka« je ob pričetku poizkusnega obratovanja objubilila, da bodo sedanji prostori le za silni in bo ta obrat kasneje preselila drugam.

Kmalu zatem so res začeli izdelovati šamotno izolacijsko opeko. Ze prvi dan pa, ko so zakurili peč, se je pričel valiti iz dimnika gost dim, ki je zasmradil vso okolico. Tako se je odtlej kadilo vsako jutro. Hkrati pa je rastla med ljudmi jeza, katero pa je še bolj podpaloval določen krog ljudi, ki jim je kdo ve zakaj pri srcu nekdanja Sitarjeva opekarna. Ti ljudje so po Siskih kazali »ožgane« vršičke smrek kot »dokazni material« proti novi tovarni.

Ce pogledamo skozi vse oblake dima, ki so se vzdignili v Kosezah zavoljo obratovanja nove tovarne, moramo priznati, da tovarna v resnici ne sodi v zaščiteni zeleni pas, še celo pa ne, če se kadil iz nje tak dim in se razširja tak smrad, kot trde bližnji prebivalci.

Ce razen tega upoštevamo tudi to, da v Ljubljani pihajo pretežno jugozahodni vetrovi, ki bi odnašali dim prav v novo naselje med Vodnikovico in Celovško cesto, s tem potrdimo zahteve prebivalcev, da naj tovarna preneha z obratovanjem. Prostor med Vodnikovico in Celovško cesto so urbanisti, inženirji in drugi označili kot enega izmed najbolj zdravih v Ljubljani. Spričo obratovanja te tovarne to seveda ne more več držati.

Ce prislunemo v Kosezah še drugim govoricam, lahko slišimo, da bo tovarna prinašala lep dobiček novo ustanovljeni komunli. Seveda je to tudi dokajšen raz-

log, ki opravičuje obstoj tovarne. Razen tega pa trde zagovorniki, da smrad ni niti približno tako hud, kakor na pr. v okolici plinarne ali tovarne kleja. Upoštevati pa bi morali predpise Sanitarne inšpekcije, ki še ni dovolila obratovanja v tej tovarni.

Med drugim bi morali montirati na dimnike dobre filtre in druge naprave, ki bi preprečevale zasmrajevanje okolice v tem predelu mesta. Razen tega pa bi po prihodnih razgovorih s tamošnjimi volivci zahtevala komunsa pogodbo, v kolikor bo to mogoče, v določenem roku izselitev »Izolirke«.

V četrtek zvečer je bil v Zg. Siskih zbor volivcev, na katerem je večina predlagala opustitev tega obrata Izolirke, saj je peč že menuda popolnoma izrabljena in jo ne bi več mogli urediti tako, da bi škodljive pline popolnoma uničili. Volivci so se zadovoljili s poljanilom delavskega sveta »Izolirke«, da bo peč poskusno obratovala do 1. septembra, v tem času pa naj bi dokončno preizkusili filtre.

Šmartinsko cesto modernizirajo

Uprava za ceste MLO Ljubljana že nekaj časa modernizira Šmartinsko cesto. Se pred kratkim je do Zal vodila je 4 metre široka cesta in ob njej tramvajška proga. Po dograjitvi bo nova cesta tlakovana s kockami in bo njen estetični široko 9 m. Hkrati z razširjanjem pa urejajo tudi cestno križišče Šmartinske in Vilharjeve ceste tik za podvozom. Šmartinska cesta se bo takoj za podvozom razširila in razdelila v dva 7 metrov široka kraka, ki ju bo ločil 10 metrov širok otok, na katerem je že položena tramvajška proga. Šmartinska cesta zavije nato desno kot nekak podaljšek Vilharjeve ceste. Z novo ureditvijo tega križišča bodo opustili del ceste, ki v ostrem ovinku zavije takoj za podvozom in je zaradi tega nepregleden in za promet nevaren.

Autobus s 67 potniki strmoglavil 10 metrov globoko

Trinajst ranjenih, ena smrtna žrtev — Komisija raziskuje vzroke nesreče

Celje, 12. avgusta. Včeraj zjutraj se je iz Mežice z velikim avtomobilom, lasti rudnika svineca Mežica, odpravljalo 62 otrok, ki so bili namenjeni v Rimske Toplice na kopanje. Razen otrok je bilo v avtomobilu še 5 odraslih oseb: sofer, sprevoznik in spremljevalke. Izlet podmladkarjev v Rimske Toplice je priredil Rdeči križ v Mežici.

Na cesti drugega reda v Šentjanžu pri Velenju je prišlo ob pol devetih uri s tem avtomobilom do hude prometne nesreče. Na ovinku bi moral avtomobil zaviti v levo, vendar je peljal naravnost, pri tem podrl več obcestnih železnih stebrov ter strmoglavil po nasipu približno 10 metrov globoko v potok. Velik avtomobil znamke Fiat se je najprej prevrnil na desno, potem prek strehe še naprej in se v potoku postavil na kolesa.

Pri nesreči je izgubila življenje dijakinja tretjega razreda gimnazije Ida Trčnik, doma iz Mežice. Deklica je bila brez staršev ter je živeła pri babici Mariji Jež. 13 potnikov je bilo teže in laže telesno poškodovanih. Trčnikova je umrla med prevozom v celjsko bolnišnico, kamor so prepeljali tudi ostale ranjence. Doslej je zapustilo bolnišnico 5 ponesrečencev. Med ostalimi, ki še ležijo v bolnišnici je tudi 41-letna učiteljica Anka Kladnik iz Mežice, ki ima zlomljeno hrbtnico, 35-letna šivilja Greta Kočan iz Mežice, ki ima med drugim poškodovano želuzo, 32-letna Vida Hrovat pa je pri omenjeni nesreči dobila več poškodb. Otroci imajo različne rane in prelome kosti.

Ker je imel avtomobil večinoma navadna stekla, ne pa varnostnih, so se leta pri nesreči zdrobila in je zato prišlo do močnih krvavitvev otrok. Pri oknih, kjer so bila var-

nostna stekla, je bilo manj telesnih poškodb. Slednja okoliščina opozarja tudi na to, da je treba imeti varnostna stekla na vseh motornih vozilih, ki jih uporabljamo za potniški promet.

Pravi vzrok hude prometne nesreče v Šentjanžu pri Velenju bodo ugotovili šele takrat, ko bodo izvele iz potoka avtomobil in ga izmeljito komisijško pregledali.

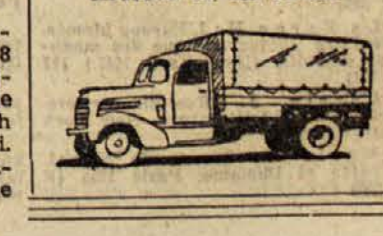
K.

Huda prometna nesreča pri Sečovljah

V sredo dopoldne se je pripetila na cesti pri Sečovljah huda prometna nesreča. Kamion, ki je prevažal rezerviste, se je na vzpetini prevrnil in pokopal pod seboj večje število ljudi.

Iz neuradnih krogov smo obveščeni, da je bilo pri nesreči 8 mrtvih, 3 pa so v hudi življenjski nevarnosti. Okoli 28 ljudi je teže ali laže ranjenih in so jih odpeljali v bolnišnico v Izoli. Domnevajo, da je do nesreče prišlo, ker so kamionu odpovedale zavore.

Najugodnejše lahko prodaste ali kupite motorna vozila in dele prek podjetja »MOTORIST« - ZAGREB Krašova 16, tel. 33-680

KULTURNI OBZORNIK

Knjižna koprodukcija

Gre za knjigo Branka Rudolfa in Branka Hofmana; Nespodobne cvetlice in Vrabčki. Izdala jo je Mariborska založba »Obzorja«.

nju mudilo. Mnoge odstavke bi lahko mnogo bolje izdelal in po celotnem posrečenem prijemu, ki ga kaže v svojem prozornem prvencu, bi to tudi lahko storil.

posrečeno sodobne, druge slabo narejene, vse pa so po vsej sili zabeljene z moralnim podukom.

ne more biti avtorju v prevelik ponos. Drugačen je Branko Hofman. Mladi pesnik, kritik in dramatik se je to pot predstavil v prozi.

DVE KNJIGI o mladini in za mladino

O. HUDALES: VILA ATOMKA IN MLADEC MATJAZ — J. ŠVANJČER: JUNAK NA KOLCIH

V knjižnici Pravičice je nedavno tega izšla pravilica Oskarja Hudalesa »Vila Atomka in mladec Matjaz«.

opisuje svojo mladost brez tega; zanj je vse enako važno, ker je še vse sveže in blizu. Zato je mestoma dolgozvečen in neprečiščen. Pisani pa so ti spomini tekoče, z lahkim toplim humorjem in razodevalno s smehom in smešnimi zgodbinami tudi nevesela in celo trpka pota predvojnega slovenskega bajtarskega otroka.

Pred dobrim letom dal se začet. Po uspehu aeromitinga so tudi v Ptujem ustanovili aeroklub. Začetek ni bil ravno lak. Edino prednost so imeli v tem, da je bilo dobrih 8 km od Ptujja že zgrajeno letališče, in sicer v Moškajcih.

bodo pometili piloti na visokosoplobnih letalih (»Vaja«, »Triglav«, »Jastreba«, »Zorjav«, v B skupini, to se pravi na prehodnih in šolskih letalih, pa bodo piloti leteli na »Grunau Baby« in »Cavik«.

Zgodba pravilice je sila preprosta. Hudobna vila Atomka, ki je celo tako hudobna, da ima srce na desni strani, hoče s svojimi ministri pokoriti ves svet.

Stilno je Švanjčer bolj prečiščen in skrbnišči kot v prvih dveh svojih knjigah, četudi ne preveč zanimiv. Piše v preprostem jeziku, ki je mestoma zaradi okolja, kjer se zgodbe dogajajo, preveč literaren in obipen. Stavki so sem in tja dolgozvečni in nasilno grajeni. Često opisuje stvari, ki niso važne. Čudno je pa, da v celi knjigi ni najti niti enega lokalizma, kar je sprito kraja dogajanja povesti skorajda nerazumljivo.

V A skupini bodo imeli piloti tri naloge: prvi dan bodo imeli hitrostni prelet z določenim ciljem. Ta disciplina je pravzaprav najlažja, saj tekmovalna komisija določi več ciljev, pilot sam pa se odloči za enega od njih. Ta disciplina se ocenjuje po dolžini preleta do cilja in po hitrosti, katero je letalo doseglo. Drugi dan je na sporedu hitrostni prelet s ciljem in povratkom. Ocenjuje se dolžina preleta od starta do cilja in nazaj ter spet hitrost. Najdolg je bil hitrostni prelet trikotnika, katerega obseg stranic je 100 km. To je mednarodna disciplina in točke obrata pri posameznih stranicah določijo tekmovalna komisija. Ocenjuje se najboljši čas.

Mednarodni letalski klub v Ptujem bodo pometili piloti na visokosoplobnih letalih (»Vaja«, »Triglav«, »Jastreba«, »Zorjav«, v B skupini, to se pravi na prehodnih in šolskih letalih, pa bodo piloti leteli na »Grunau Baby« in »Cavik«.

NEKAJ NOVOSTI Narodne in univerzitetne knjižnice

Adam M.: Dictionnaire de radiotechnique en trois langues... Paris (1944). (C 138 166)
Argenti P. P.: The costumes of Chios. Their development from the XVth to the XXth century. London (1953). (C II 116 936)
Billy A.: Les frères Goncourt. Paris 1954. (F 65 1955)
Brown A.: Yugoslav life and landscape. London & New York (1954). (122 359)
Burt C.: The subnormal mind. 3. ed. London 1955. (122 397)
Butler G. D.: Introduction to Community Recreation. 2. ed. New York (1944). (132 167)
Coteau J.: Clair-Obscur. Monaco 1954. (F 70 1955)
D'Arbère M.: Les applications pratiques de la luminescence. Paris 1955. (F 84 1955)
Descargues P.: Bourdelle. Paris 1954. (F 96 1955)
Deutscher I.: The prophet armed. Trotsky: 1879-1921. London (1944). (122 339)
Fouquier P.: La dialectique. Paris 1954. (Que sais-je? 363). (94 469 - 363)
Hauteceour L.: Louisa David. Paris 1954. (F 63 1955)
Juhos B.: Elemente der neuen Logik. Frankfurt M. & Wien (1954). (Die Universalität. 48.). (C 94 998 - 48)
Kendrew W. G.: The climates of the continents. 4. ed. Oxford 1953. (122 355)
La Farge H.: L'Europe blessée. Inventaire photographique des monuments détruits. (New York 1947). (II 130 191)
Lavrín J.: Russian writers. Their lives and literature. New York (1954). (122 357)
Marie A.: Gérard de Nerval. le poète et l'homme. Paris 1955. (F 89 1955)

SPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED I. REPUBLIŠKIM PRVENSTVOM JADRALNIH LETAL PRIZNANJE PTUJSKIM JADRALCEM

Letalska zveza Slovenije je zaupala prireditvi I. republiškega prvenstva mlademu, toda požrtvovalnemu aeroklubu v Ptujem

Pred dobrim letom dal se začet. Po uspehu aeromitinga so tudi v Ptujem ustanovili aeroklub. Začetek ni bil ravno lak. Edino prednost so imeli v tem, da je bilo dobrih 8 km od Ptujja že zgrajeno letališče, in sicer v Moškajcih.

Medconski šahovski turnir

Göteborg, 12. avg. (Tanjug) Tu so se začeli 14. avgusta medconski šahovski turnir. Bralci Bronstein, Keres, Geller, Petrošjan, Ilivicki, Spaski (vs. SZ), Najdorf, Panno, Gulmard, Pinić (Argentina), Bisguier (ZDA), Medina (Kolumbija), Unzicker (Nemčija), Donner (Nizozemska) Sliva (Poljska), Stahlberg (Svedska), Pachman (OSB), Szabo (Madžarska), Filip (OSB) ter naša igralca Habar in Fuderer.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM TVD »PARTIZAN« POLJČANE VLADOM ORLOM

„Iščemo dva milijona“ Za obnovo telovadnega doma je potreben denar, ki ga ni nikjer — Plodno in uspehov polno delo

»Nak, to ne. Članske vrste v našem mlademu društvu namreč sploh nimamo. Mnogo smo se že trudili, da bi zamašili nalogo vrste. Veste, hudo je pri nas glede članov. Starejši mladinci, v glavnem dijaki in študentje, po zaključnih izpitih zapušajo naše vrste.

DRUŠTVO JE V DOBRIH ROKAH

Dvnanajsetčlanski upravni odbor društva dobro dela in je zelo prizadeven. V odboru je pet železničarjev, posebno veseli pa so treh učiteljev, ki veliko pomagajo društvu. Povezava telovadcev s šolo je zelo vsa kot dobra, prav tako pa tudi z množičnimi organizacijami.

S KONFERENCE O LETOŠNJEM TURIZMU V SLOVENIJI Predlog hotelskih cen za l. 1956 in predlog za ureditev deviznega režima

Včeraj je bila v prostorih hotela »Bellvue« v Ljubljani širša konferenca zastopnikov gostinstva, Turistične zveze, Putnika in Narodne banke, ki jo je sklicala Gostinska zbornica v Sloveniji. Na konferenci so razpravljali o poteku letošnje turistične sezone in pri tej točki kritično obdelali rezultate in nepravilnosti glede priliva deviz in stanje po naših turističnih krajih.

lahko izkoristili kapaciteto pred sezono in po njej. V ta namen je treba nuditi pred sezono in po njej znatne popuste, v glavni sezoni pa cene občutno dvigniti. Različne cene pa morajo veljati za vnaprej napovedane goste (nižje) in nenapovedane (višje) tako tudi za skupinske goste (nižje) kot za nenapovedane posameznike. Sedanji način udeležbe ni pravičen, zato je bil sprejet predlog, naj podjetja sama ne bi participirala na devizah, pač pa samo republika, ki bi na prošnjo podjetja dodeljevala devize za nakup potrebnih pripomočkov in za propagando. Podjetje naj bi devize odkupilo po istem tečaju, po kakršnem je država od njega odkupila valutno.

Tako ima Putnik sedaj poslovne stike z 283 tujimi potovalnimi uradi. Pregled pogodb, ki so bile sklenjene s tujimi potovalnimi agencijami za letošnjo sezono, pokažejo: sklenjenih pogodb 247, neizpolnjenih 14 in presežnih 17; torej stanje, s katerim smo lahko zadovoljni. V številni udeležbi so na prvem mestu Angleži, nato Nemci, Avstrijci, Švicarji, Danci, Švedski itd. Po denarnem prometu pa so na prvem mestu Holandci, Angleži, Avstrijci itd.

Upravni odbor OKRAJNE ZADRUŽNE ZVEZE KOPEK razpisuje mesti pravnega referenta OZZ in referenta za živinorejo

Pogoji: Pravni referent s potrebno šolsko izobrazbo in najmanj dve leti prakse v pravni službi. Referent za živinorejo, diplomiran inženir s najmanj triletno prakso, ali tehnik z najmanj štiriletno prakso v živinorejski stroki. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Pisemne ponudbe je treba poslati najkasneje do 1. septembra 1955 na OZZ KOPER s kratkim življenjepisom.

MOŠTVO KONTINENTA BO SE STAVLJENO TIK PRED TEKMO

London, 12. avg. (AFP) Nogometno moštvo Kontinenta, ki bo 13. avgusta igralo z reprezentanco Velike Britanije, bo odgovorilo v Belfastu šele po današnjem atletskem tekmovanju Anglija - Madžarska v Gondruu.

JASI ATLETI PRISPEDI V CARIGRAD

Carigrad, 12. avg. (Tanjug) Jugoslovska lahkotletaska reprezentanca je prispela sinoči v Carigrad, kjer bo v nedeljo nastopila na XIV. balkanskih lahkotletaskih igrah.

Zvezni kapitan Stevan Lemert je izjavil, da bi jugoslovska reprezentanca nastopila v poprej obljavljeni postavi. Ni še znano, ali bosta Milakov in Linger lahko nastopila. Huda je zlasti poškodba Milakova.

Prireditelji iger upajo, da bo stadion Mitad Pasa poln. Tek na 1500 m bo, kakor sodijo, prvorazreden dogodek iger, saj se bodo borili Kočak in Onel, Mugoša, Murat, Depastasi in Papavasiliu. Mnogi novinarji pričakujejo, da bo zmagal Kočak, ki je trenutno najbolj priljubljen turški športnik in je nedavno zasledil drugo mesto na sredozemskih igrah. Pravijo, da je pripravil izboljšati turški rekord na 1500 m (3:49,6) in teči 800 m v času okrog 1:51,0. Vendar mnogi sodijo, da bo jugoslovska reprezentanca prav gotovo dosegla prvo mesto.

V grški reprezentanci ne bo nastopil skakalec s palico Rubanis, ki študira v Los Angelesu. Dragašević in Oskovčić se bosta borila na 100 m preči Selcivju (Furčija), Petrakoviću in Georgopolosu, Stritof in Mayer bosta imela na 5000 m za nasprotnika Kozirja in Papavasilija (Grčija), Marjanovič in Sepa pa se bosta v skoku v višino kosala s Akanom in Sahinrom.

Prvega dne balkanskih iger so na programu naslednje discipline: 100, 400, 1500, 5000, 100 m ovirna, 1 krat 100, skok v višino, skok v daljino, met diska in krogla.

TELOVADNI DOM BODO MORALI PREUREDITI

Prizadeven in zdrav je mladi rod, ki živi v kraju pod obiskanim Bobom. Domačini so ponosni na svoje marljivo društvo »Partizan«, ki bi ob boljših pogojih prav zasnelo mnogo več storilo, kot je vse doslej. Poljčanski telovadci so namreč brez denarja. Vsakega dinarčka so veseli. Potrebno je, da se za prireditelje svojega doma okoli dva milijona narjeli Dom, na katerega je društvo zelo navezano, je še vedno takšno, kot je bil leta 1941. Republiška zveza za ureditev prostorov sicer obljublja nekaj denarja, dobili pa so za zdaj samo program usodnje za leto 1952. Razumljivo je, da so poljčanski telovadci in ta doner tedaj vložili v potrebo in naprave na prostem (igrišča). Dom je zaradi tega ostal brez skladne in kopalnice s prhami. Skratka, za malo denarja še vedno lačijo dva milijona dinarjev, ki jim naj bi pomagala z tečaj.

Se pozdravi in poslovili smo od tov. V. Orla, predsednika telovadnega društva »Partizan« in poljčanskih telovadcev. (cic)

DNEVNOVICE

Odkritje spomenika Janezu Trdin v Mengšu ob 50-letnici pisateljeve smrti. Spored: V soboto, 13. avg. ob 20 v letnem gledališču »Večer slovenskih ljudskih plesov in pesmi«. Ob slabem vremenu bo prireditelj v dvorani Fizkulturnega doma. V nedeljo, 14. avg. ob 19 odkritje spomenika. Govorji univ. prof. dr. Slodnjak, recitacija, nastop menz. Od devete ure zvečer pa do 8. ure jutraj se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, izstavljene isti dan ali noč. Lekarna »Center« je odprta neprenehoma od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Uprava za ceste OLO Ljubljana okolica javlja: Zaradi rekonstrukcije je cesta III. reda št. 1211 Dobrova-Horjulj v odseku Dobrova - Zaklance v km 7100-8550 za ves promet zaprta do nadaljnjega. Promet se preusmeri v smeri Dobrova-Brezovica-Drenov grč-Zaklance.

»FLEX« mora biti vedno doma! Zajamčeno neškodljiv za čiščenje maslini madežev iz tkanin, usnja itd. je »FLEX«. Pazi na zaključno znamko »FLEX«!

Če hočeš kvaliteto, zahtevaj znano »FLEX« kopalno sol. Osvežuje telo, dehidrira in krepi tvoje živce!

GOSPODARSKO RAZSTAVIŠČE
LJUBLJANA
Titova 50

ZABAVNE PRIREDITVE
v okviru I. Mednarodne razstave embalaže

13. VIII. ob 19.30 in 21.30:
VESELI VEČER TOTEGA
TEATRA IZ MARIBORA
V 80 minutah 80 šal

14. VIII. ob 19.30 in 21.30:
VESELI VEČER TOTEGA
TEATRA IZ MARIBORA
V 80 minutah 80 šal

V sporedu sodelujejo:
Božo Podkrajšek, Zlatko Zeljčani mariborske Drame; L. Mlakar - Tijek, A. Tovornik - Stef. J. Haberl, J. Samec; poje baritonist mar. Opere M. Ostashevski, glasbena spremljava V. Golob.

Predprodaja vstopnic pri blagajni »Gospodarskega razstavišča«: v soboto, 13. avgusta od 10 do 12 in od 17 dalje; v nedeljo, 14. avgusta od 10 do 12 in od 17 dalje.

TOTI TEATER je imel s tem sporedom v času »Mariborskega tedna« 24 predstav, pri katerih so bili vedno vsi prostori že vnaprej razprodani.

Tovarna avtomobilov - Maribor sprejme:

STROJNE INŽENIRJE
KEMIKA-TEHNIKA
STROJNE TEHNIKE
AVTOLICARJE ALI PLESKARJE
STRUGARJE
REZKARJE
KOVINOFINBRUSACE
OSTRILCE ORODJA
LIVARJE

PISMENE PONUDBE SPREJEMA
Tovarna avtomobilov - Maribor
M 431

Hotel ROMAN

VICKI BAUM

Sangaj

228

Yošio je obmolknil. »Morda ste pa tudi opazili, da ima vsaka takšna hiša majhen tempelj, dekleta imajo celo svojega boga,« je rekel nekam sramežljivo. Bilo mu je mučno govoriti z damo o Yošiwari. Spomnil pa se je, da Helen ni dama.

»Da, cipe so dobrodušne in pobožne na vsem svetu,« je rekla brezbrizno in brskala po jagodah, stoječih pred njo; prišla je eno za pecelj, da bi jo položila v usta.

Na pol pota pa je njena roka obstala. Obsla jo je bila panika, zareča in ledeno mrzla. Slišala je, kako je zapel telefon v njeni spalnici, različno. nujno, nepretrgoma, proseče. Helen, ljubica, je rekel Frank, govoriti moram s teboj, videti te moram, še to noč. zdajle, neutegoma, ljubim te, ljubim te, ljubim te —

Previdno je položila jagodo nazaj v sledico in vstala. Noge so ji bile odrevenele od klečanja. Iztegnila jih je in se udarila po stegnih; to je bila kretnja iz časov, ko je stala slikarju za model.

»Domov moram; pozno je že,« je rekla vsa iz sebe.

Yošio jo je osuplo pogledal. Igra se je bila komaj dobro začela. Napravil je bil svoje uvodne poteze, zdaj je bila na vrsti ona. Namesto tega je nestrpno slekla kimono in segla po klobuku. Yošio

ničesar ni razumel. »Ne dajte se motiti, Yo,« je rekla naglo, »bom že sama našla pot do hotela. Saj sem vajena.«

»Zakaj tako nenačdoma?« je vprašal in se majavo postavil na otrple noge. Japonskega klečanja ni bil več vajen, in po podplatih, mečih in koljenih ga je zbadalo na desetisoče igel.

»Moj mož —« je rekla Helen. »Skrbelo ga bo, kje sem.«

Ko je govorila te besede, so se ji zazdele tako bedaste, da je počela v smeh. Yošio jo je debelo pogledal. »Samo trenutek, prosim,« je rekel proseče. »Saj ne morete sami — tega ne morem dopustiti — mesto je polno vojakov —

Vzel je svoj suknjič in ga počasi položil nazaj. Tisti hip mu je šinila v glavo genialna misel, tako da je zatnil oči za naočniki, ko da mu jih je zasačnila slepilna svetloba. »Trenutek, prosim, Jelena,« je prosil, »trajalo bo samo pol sekunde. Račun — Saj razumete — japonski običaj — to moram urediti s krčmarico osebno — v navzočnosti spoštovanega gosta to ni možno —

Privihal je svoj kimono in odstopical v nogavicah k vratom. Dve služabnici sta pokleknila in odmaknila premična vrata.

»Prosim, pazite na moj suknjič,« je rekel za vsak primer in vrata so se spet strnila za njim.

Jelena je nestrpno pobrala suknjič: dišal je po Yošiovem lasnem olju in s konci prstov ga je položila nazaj. Zenska mora biti zelo intimna z moškimi, da se ji ne gnusi njegova obleka, je pomislila nejasno. Kakor vse je bila tudi ta misel v zvezi s Frankom. Toplota Frankove bele platnene rame, duh njegovih cigaret, linija, v kateri je molel njegov rjav vrat iz obleke in še stlačene gube njegovega ovratnika po prepleteni noči — vsaka linija Frankove obleke je bila dobro znana in razbrljiva. Vsaka cola častihlepnega, majhnega Yošiovega suknjiča pa se ji je gnusila.

List izdaja časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 8/III, telefon št. 39-181 — Notranje politične — gospodarska rubrika telefon šteje 21-619 in kulturna rubrika telefon št. 21-887 Nazorjeva ulica 10/II — Uprava: Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino in oglase št. 31-030 — Mesečna naročnina 250 din za tujino 500 din — Tekoči račun 80-RB-1-7-1393 poštni predal 42 — Tisk tiskarna »Ljudska pravica« — Poštnina plačana e gotovini — Rokopisi se ne vračajo

VESTI IZ MARIBORA

DEZURNE LEKARNE:

Sobota, 13. avg.: lekarna »Student«, Gorkova ul. 18.
Nedelja, 14. avg.: lekarna »Center«, Gosposka ul. 12.

Od devete ure zvečer pa do 8. ure jutraj se izdajajo zdravila na zdravniške recepte, izstavljene isti dan ali noč. Lekarna »Center« je odprta neprenehoma od 7. ure zjutraj do 7. ure zvečer.

Umetnostna galerija. Grafična razstava Franceta Miheliča. Umetnik razstavlja v galeriji isti material, s katerim je v Parizu dosegel tako velike uspehe. Razstava je odprta dnevno od 10. ure do 18. ure v času od 30. julija pa do 14. avgusta.

DROBNI OGLASI

OPREMLJENO ALI PRAZNO SOBO iscem za takoj ali pa vsaj za septem-ber. Ponudbe pod »Pisčam dober« v uredništvu Ljudske pravice.

ENOSOBNO STANOVANJE v Ljubljani zamenjam za enako ali slično v Splitu ali Zagrebu. Ponudbe na upravo LP pod »Sporazume«, 1933

ENOSOBNO STANOVANJE (velika soba) v Ljubljani zamenjam za enako ali slično na Reki. Pisčam selitev. Ponudbe pošlji na upravo LP pod »Takoj«, 1934

GLOBOK IN SPORTNI OTOŠKI VOZICEK poceni naprodaj. Naslov v upravi LP. 2808

PRODAM »SACHS-MIELE« 98 cm. Ogled v sredo ali četrtek od 14 dalje. Vovko, Petkovškovo nabrežje 23, Ljubljana. 8285

GARAZO za dva avtomobila iščemo. Najmanjša dolžina 5,5 m za vsak avto. Ponudbe pošljite na oglasni oddelček lista pod »Dobro plačamo«, 2812

POSTELJO, nočno omarico, omaro, mizo, dva stola in komodo iz javorjevega lesa ugodno prodam. Ogled od 13.-18. ure. 5856

ZELEZNO BLAGAJNO, velikost približno 40 x 50 cm kupi Mestna kavnica Zagorje ob Savi. Z 40

PRODAM oziroma dan v najem vulkanizersko delavnico. Zivko Marija, Maribor, Volmajerjev prehod 3. M 492

MESTO RACUNOVODJE ali KNJIŽOVODJE (-inje) razpisuje Upravni odbor zadržnega obrtnega podjetja »Jelka«, Podpreška, pošta Draga pri Loškem potoku. Pogoji: Da ima prakso za vodenje finančnega knjigovodstva, in to za žago, mizarstvo, delavnico, kovaško in poljsko parkno. Plača in ostali pogoji zelo ugodni. Pisemne prijave pošlji na navedeno podjetje. Nastop službe takoj. 2809

MESTO ZDRAVNIKA splošne prakse za zdravstveni okoliš Sempas-Crnjče razpisuje Občinski ljudski odbor Sempas. Družinsko trosobno stanovanje s pritlikinami preskrbljeno od 1. septembra 1955 dalje. Ambulanta bi stanovanje sta v Sempasu v obnovljeni stavbi, ki je na lepem kraju ob glavni cesti Gorica-Ajdovščina. Ponudbe pošlji na naslov: Obč. LO Sempas ali pa OLO Gorica do 15. septembra 1955. Nastop službe takoj ali po dogovoru. 2810

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 13. avgusta 1955.

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored), vmes ob 5.30 Pregled tiska — 6.35 Pred mikrofonom so Veseli godci in trio Avsenik — 7.10 Zabavna glasba, vmes reklame — 7.30 Gospodinjiski nasveti — 7.40 do 8.00 Igra Ljubljanski plesni sekstet, poje Zlata Gasperšič — 12.00 Lahek opoidanski glasbeni spored — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Kmetijski nasveti — O polietni odbiri kokiši — 13.10 Glasbeni mozaik — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Slovenska narodna glasba (prenos v Zagreb) — 15.15 Zeleži ste — poslušajte! — 16.00 Utrinki iz literature: Iz makedonske lirike — 16.20 Odlomki iz baletov — 17.15 Plesna glasba, vmes reklame — 18.00 Okno v svet — Južna Arabija — 18.15 Z narodno pesmijo v vesel delopust (pisan spored domačih pesni) — 19.00 Zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 120 pisanih minut — 22.15-23.00 Oddaja za naše izselence na valu 327,1 m) — 23.15-23.30 UKV program: Plesna glasba — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba)

Največjo izbiro radijskih aparatov in ostalega materiala vam nudi

Radio Center - Ljubljana trgovsko podjetje na veliko in malo

Na zalogi: gramofoni, gramofonske plošče, ojačevalci, mikrofoni itd.

Radioamaterji pozor! Velika izbira elektronič.

COKOLADA BONBONI SADNI SOKOVI

Zvečev'st stoek

SLAVONSKA POZEGA

Oglašujte v našem listu!

»Cementarna« - Trbovlje

proda

večje število rabljenih elektromotorjev

od 1,8 do 150 KS, za 120, 125, 130, 230, 380 in 3000 V;

vodno črpalko in dve cementni črpalki

Razpoložljivi elektromotorji in črpalke so potrebni manjših popravil.

Podjetja, ki se interesirajo za nabavo ponudjenih elektromotorjev in črpalok, naj se obrnejo na

upravo »Cementarne« - Trbovlje

T 100

Obvestilo Narodne banke FLRJ

Narodna banka

bo izplačevala denar po bariranih čekih potem, ko bo preverila kritje

Spričo čedalje pogostejših primerov, da izdajajo posamezni komitent Narodne banke barirane čeke brez kritja na svojem računu, zaradi česar nepravilno in neupravičeno uporabljajo obratna sredstva v obliki neodobrenih bančnih kreditov, je Narodna banka sklenila zaščititi ustanovo čeka kot plačilnega sredstva in porabiti določbo čl. 4 zakona o čeku s tem, da bo v prihodnje honorirala samo tiste čeke, za katere je kritje na računu izdajatelja čeka pri banki.

Sedeži Narodne banke torej ne bodo več honorirali bariranih čekov predlagateljem, dokler ne bodo preverili, ali je na računu izdajatelja čeka zadostno kritje in dokler ne bodo njegovega računa zadolžili. To pomeni, da bodo sedeži Narodne banke sprejemali takšne čeke samo na inkaso.

Od tega so izvzeti barirani čeki, s katerimi plačujejo gospodarske organizacije vozarino Jugoslovanskim državnim železnicam, barirani čeki, ki jih izdajajo za plačevanje vozarine ustanove Jugoslovanske ljudske armade in barirani čeki, ki jih izdaja Narodna banka za uporabo potrošniških kreditov. Te čeke bodo sedeži Narodne banke honorirali na dosedanji način.

NARODNA BANKA FLRJ

1708

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Ameriški film

»Senca preteklosti«

Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Orson Welles in Claudette Colbert. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški film

»Ko ženske ljubijo«

Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi Eleonora Parker in Ruth Roman. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »VIC«: sovjetski barvni film

»Ana na vratu«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20. V glavni vlogi: A. Lariova in Saša Metelkin.

KINO »SOCA«: sovjetski barvni film

»Ana na vratu«. Brez tednika. Predstavi ob 18 in 20.

Predprodaja vstopnic v obeh kinematografih samo od 15 dalje.

KINO »SLOGA«: amer. barvni film

»Pas za pistole«. Tednik. Predstave ob 18, 18 in 20.30. Ob 10 je matineja istega filma. Predprodaja vstopnic od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

LETNI KINO »BEZIGRAD«: nem. film

»Fanfare ljubezni«. V glavni vlogi: Inge Eger in Georg Fomala. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

KINO »LITOSTROJ«: danski film »Spet sva tu«. V glavni vlogi Pat in Patachon. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave. Danes zadnjikrat!

JESENICE »RADIO«: ameriški film

»Banditi Korsike«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: jugoslovanski film »Šalun dr. M.«. Predstavi ob 18 in 20. — »LETNI KINO«: ameriški

film »Banditi Korsike«. Predstava ob 20.30. — »KOROŠKA BELA«: ameriški film »Banditi Korsike«. Predstava ob 19.

CELJE »UNION«: ameriški film »Gospa Miniver«. Predstavi ob 18 in 20. — »DOM«: angleški film »T hot apple«. Predstava ob 18.15, v Letnem kinu ob 20.15, v situaciji slabega vremena pa ob istem času v dvorani.

KRANJ »STORŽIČ«: ameriški barvni film »Na gladki površini«. V glavni vlogi Sonja Henie. Predstave ob 18, 18 in 20. Ob 22 premiera angleškega barvnega filma »Skriatna ravnina«.

V glavni vlogi Gregory Peck. — LETNI KINO »PARTIZAN«: dvojni program: I. premiera ang. barvnega filma »Skriatna ravnina«. V glavni vlogi Gregory Peck in Win Min Than. II. premiera ameriškega barvnega filma »Gola Ostrova«.

V glavni vlogi James Stewart in Robert Ryan. V primeru slabega vremena se predstava film »Skriatna ravnina«. — »SVOBODA«: amer. barvni film »Na gladki površini«. Predstava ob 19. V glavni vlogi Sonja Henie.

KINO »SISKA«

Ameriški film

»Stalag 17«

V glavni vlogi: Viljem Holden, Dor Tejlor in Oto Preminger. Režija: Mik Vajdir. Predstave ob 18, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »TRIGLAV«

Ameriški barvni film

»Lidija Bailey«

Tednik. V glavni vlogi: Dale Robertson, Anne Francis in William Marshall. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.

Nujno kupimo

132 kosov kotlovskih cevi za Volfov kotel, zunanji premer 63,5 mm, notranji 57,5 mm in dolžine 2,85 m

Ponudbe na telefon številka 27-01 ali 22-286

2801

Stala je pri odprtem oknu, ko se je vrnil, in gledala na dvorišče, na bambusov grm, ki je stal šumeč in jasno začrtan v nežni svetlobi. Njegov suknjič je še ležal na mizi, toda ne več v isti legi kakor prej. »Ali je trajalo dolgo?« je vprašal in se odkaljšal, da bi spraval svoj glas na pravo mesto.

»Dovolj dolgo,« je odgovorila Helen. Yošio ni vedel, kaj je to pomenilo. Ni vedel, ali je pogledala načrte, ali jih je zamenjala, ukrala. Slekla je kimono in oblekel suknjič. Zdelo se mu je, da leže načrti v žepu enako nedotaknjeni kakor prej. Za hip je izgubil sleherni upanje. Saj nisem dovolj spreten za to, je pomislil. Helen ga je gledala, ko je privlekel na dan ozke, dolge ovitke, okrašene z rdečebelim emblemom, brez katerih bi napitnina za služabnice ne bila darilo, ampak žalitev.

»Lepo,« je rekla Helen tjavdan.

Yošio Murata je z zadnjim naporom še zmožeg, da je spustil načrte iz žepa na rogoznico, ki je pokrivala tla. Ena izmed majhnih služabnic jih je pobrala. Yošio je zadržano sapo motril izza naočnikov izraz Heleninega obraza. Bežno se je ozrla na načrte.

»Japonski?« je vprašala.

»Šifrirani,« je odgovoril. »Tajni dokumenti.« Spravil jih je nazaj v žep. Delal se je prestrašenega ali zbezanega.

»Skoda, da nisem vohunka,« je rekla Helen. Yošio ni vedel, ali je to posmeševanje ali skrajna spretnost. »Sayonara,« je rekla služabnici, ko je šla skozi vrata. »Domo arigato gazsima shita,« je rekla krčmarici in dekletu, ki sta ji pomagali obuti čevlje in ostali kleče in z dlanimi uprtimi v tla na pragu.

»Saj vendar se znate japonski,« je rekel Yošio, ko sta šla čez dvorišče. Srce mu je jelo utripati tako močno, da je bilo že kar nespodobno.

Tečajji Mednarodne banke za obnovo in razvoj

Mednarodna banka za obnovo in razvoj je pred kratkim sporočila, da je izbrala 16 kandidatov iz včlanjenih dežel za prvi tečaj, ki bo prihodnje leto v njenem inštitutu za gospodarski razvoj v Washingtonu. Vsi udeleženci so višji funkcionarji vlad, ki so jih imenovali. Izbrani kandidati so iz Belgije, (afriško področje), Ceylona, Kolumbije, Ekvadora, Egipta, Haitija, Indije, Indonezije, Iraka, Japonske, Mehike, Nigerije, Pakistana, Filipinov, Ugande in Jugoslavije.

Inštitut bo vsilja leta, v kateri bodo gojenci proučevali način gospodarskega razvoja in politike ter njuno uporabo. Prvi tečaj bo od 9. januarja do 29. junija. Njegov namen, bo omogočiti slušateljem, da bodo analizirali mnoge strani gospodarskega razvoja. Direktor inštituta bo prof. Cairncross, direktor oddelka za gospodarske in socialne vede univerze v Glasgowu.

Učenec preslikal mojstra

V irski narodni galeriji v Dublenu so restavratorji odkrili med slikami italijanskega slikarja Mattea Cereza, Tizianovega učenca, sliko tega slavnega mojstra. Učenec je mojstrovno sliko iz neznanih razlogov prevlekel z novimi barvami. Njegove barve bodo zbrisali in Tizianovo sliko obnovili. Njena vrednost se bo s tem še povečala.

Okrog Zemlje bodo krožili UMETNI SATELITI

Zamisel postaja stvarnost

Za raketami — umetni Zemljini sateliti

Razvoj znanosti je potisnil v ospredje potrebo po odkrivanju skrivnosti neznanega in neraziskanega prostora okrog Zemlje. Pri tem je doslej znanstvenike močno ovirala zemeljska atmosfera, ki kot plašč ovija Zemljo in jo varuje raznih oblik žarčenja ter predmetov, krožečih po vesoljstvu. Premočni ultravijolični žarki bi bili škodljivi človeškemu življenju na Zemlji. Tudi meteoriti, ki kdaj pa kdaj padejo na Zemljo, bi napravili precej škode, če bi jih padalo mnogo. V prvem in drugem primeru ozračje okrog Zemlje preprečuje, da ne nastanejo hujše posledice. In to je dobra stran tega plašča in njegove zaščitne naloge.

Hkrati pa ta plašč onemogoča znanstvenikom, da bi zunaj njega proučevali pojave, ki jih zanimajo in o katerih bi radi dobili podatke. Da bi jih mogli proučevati, morajo spraviti instrumente zelo visoko nad Zemljo, od koder bi beležili

razne pojave in jim o njih »poročali«.

Doslej so delali strokovnjaki to v glavnem z baloni in raketami. Stratosferni baloni, opremljeni z

raznimi instrumenti, so se dvignili do 30 km nad Zemljo. Od leta 1945 ko so začeli uporabljati rakete, je to področje znanstvenega dela zelo napredovalo. Z raketo V-2, izstre-

na skrivnost. Tudi v proučevanju kozmičnih žarkov so dosegli znanstveniki doslej le malo uspehov. In prav ugotovitve o njih in razne druge podatke hočejo dobiti znan-

Mednarodno geofizikalno leto

Zadnje čase čedalje pogosteje beremo v tujem tisku o pripravah na polet na Luno oziroma o umetnih satelitih našega planeta. Če zmanjšamo v mislih Zemljo na obseg pomaranče s premerom 10 cm, se skrči rekordna višina 400 km, ki jo je dosegla za nekaj sekund ameriška raketa, na 3 mm, kar je v primerjavi s pomarančo zelo malo. To dokazuje, kako malo pozna znanost prostor okrog našega planeta. V Zemljo je prodir človek še manj. Najgloblje je prodir z vrtnimi napravami 600 m, kar ustreza dvajsetim milimetrom pomarančne lupine. O notranjosti zemlje vemo torej pravzaprav manj kakor o stanju v notranosti 150 milijonov kilometrov oddaljenega, toda preprosteje sestavljenega sonca.

Priprave strokovnjakov so že tako napredovale, da se bo začel julija 1957 uresničevati največji naravoslovni načrt, kar jih je kdaj zasnoval človeški um. To bo namreč mednarodno geofizikalno leto, ki bo trajalo v resnici 18 mesecev, do decembra 1958. V njem bodo sodelovale tudi Sovjetska zveza in vzhodnoevropske dežele. Nekaj podobnega sta bili obe polarni leti, prvo 1882/83, drugo pa 1932/33. Obe sta bili zelo uspešni in znanosti sta prinesli mnogo dragocenih podatkov s področja zemeljskega magnetizma ter v proučevanju polarnega sija in metalurgije. Tretje mednarodno geofizikalno leto so preložili na drugo polovico leta 1957 in na vse leto 1958, ker bo v tem času na Soncu največ peg, erupcij in perturbacij.

Strokovnjaki bodo v mednarodnem geofizikalnem letu stalno opazovali Sonce. Posebno pozornost bodo posvetili Antarktiki, Arktiki in področju ob ekvatorju. Vsak mesec bosta dva tako imenovana svetovna dneva, prvi ob mlajju, drugi pa ob prvem kraju. Da bi proučili gornje zračne plasti in zunanjo atmosfero, bodo spuščali v zračne višave balone, letala in rakete, pa tudi umetne satelite z različni merilnimi instrumenti. Zrak varuje naš planet, da ga ne dosežejo razni nevarni žarki in drobci nebesnih teles, najbrž pa

tudi pred mnogimi drugimi nevarnostmi, ki jih sploh še ne poznamo. Da ni zračne plasti okrog Zemlje, bi meteoriti kar deževali nanjo. Zato pošiljajo znanstveniki v zračne višave balone in rakete, da bi dobili čimveč podatkov. Američani pripravljajo za geofizikalno leto majhne raziskovalne satelite, ki jih nameravajo izstreliti čim višje nad Zemljo, da bi

Enega izmed dveh velikih kipov cesarja Ramzesa II., ki sta bila zakopana več stoletij na področju mesta Memfis, so izkopali in postavili v Kairu na ogled. Kip so prepeljali s traktorjem.

bo največji naravoslovni načrt, kar jih je kdaj zasnoval človeški um

nekaj dni krožili okrog nje, potem pa počasi padli nazaj v gornjo atmosfero, kjer bi brez nevarnosti za ljudi na Zemlji polagoma razpadli.

Marsikomu se bo zdelo čudno, če označimo telo v velikosti nogometne žoge, ki bi krožilo okrog Zemlje, za umetno luno. Ne smemo pa pozabljati, da gre šele za začetek. Za vsak kilogram koristnega tovora na umetni luni bi namreč potrebovali 500 do 1000 kg začetne teže goriv, raketnega oboda in opreme. Zato bo imel umetni satelit čim manj instrumentov.

Prvotna raketa pa je še zmeraj visoka 8 do 10 m in tehta kakih 10 ton. Dvigati se bo morala s hitrostjo 28.000 km na uro ali 7,7 km v sekundi. Ta hitrost je petkrat večja od artilerijskega izstrelka ali dvajsetkrat večja od hitrosti zvoka. Navpično izstreljena raketa ostane v veliki višini samo nekaj sekund, umetni satelit pa bi krožil okrog Zemlje več dni, celo več tednov, kar je odvisno od trenja v zelo redkem zraku. Strokovnjaki pa računajo, da bi se umetni satelit sploh več ne vrnil na Zemljo, če bi ga izstrelili kakih 1000 km visoko. Večji umetni satelit pa bi bil prva stopnja ali vmesna postaja na poletu v vesoljstvo.

njeno navpično, so dosegli višino 80 do 150 km. Potem so začeli uporabljati nove popolnejše rakete, ki so dosegle višino kakih 200 km (jonosfera se razprostira nad našim planetom v višini med 100 in 320 km).

Tako je znanost v nekaj letih obogatela z novimi odkritji o skrivnostih vesolja. Strokovnjaki so proučili porazdelitev pritiska in temperature na višini 100 km nad Zemljo. Ugotovili so, da je kemijska sestava zraka nekoliko drugačna, kakor je v našem ozračju. Fotoelektrična merjenja nebesnega sija podnevi so prinesla zanimive podatke. Nad 35 km visoko sij nebesa neha pojmajati, vendar pa nebes v veliki višini ni črn kakor mi slimo. Podnevi je desetisočkrat svetlejši kakor ponoči. Od kod pa izvira ta svetloba, je še nepojasnjeno.

stveniki z umetnimi sateliti, to se pravi nekakšnimi posnetki nebesnih teles, ki bi krožila okrog Zemlje, kakor kroži zdaj Luna kot njen satelit ali spremljevalec, le da bodo majhni.

Atomsko žarčenje je nevarno

Sele zdaj je javnost zvedela, da so bili štirje ameriški delavci atomskih laboratorijev po naključju izpostavljeni smrtonosni dozi radioaktivnosti in da so jih tako uporabljali kot »poskusne morske prašičke«, da bi dopolnili raziskave po bombardiranju Hirošime in Nagasakija. Dva ameriška znanstvenika sta namreč poročala o tem na mednarodni konferenci za uporabo jedrske energije v mirnodobne namene in sporočila zbranim znanstvenikom, da so vsi štirje — trije moški in ena ženska — preživeli žarčenje in se čez 34 dni vrnili na delo.

To se je zgodilo v argonskem narodnem laboratoriju 2. junija 1952, ko so delavci vstopili v reaktorski prostor in po naključju pršli pod vpliv nevtronskemu in žarčenju gama, ko so delali z aparatom. Trije izmed njih, ki so imeli na sebi naprave za odkrivanje žarčenja, so tako počneli, da so jih

Nova cisternska ladja

Nedavno so splovili v Beverleyu v Severni Angliji 450-tonsko cisternsko ladjo, ki lahko vozi ne le naprej in nazaj, marveč tudi postrani. Prevažala bo petrolej iz globokega sidišča na reki Humbar po toku do ozke in vijugaste reke Trent. Ladja ima Diesel motor z zmogljivostjo 300 KS s štirimi navpičnimi rotornimi lopaticami okrog navpične osi. Motor je vdelan v krmil. Sukanje lopatic lahko upravlja krmar elektronsko s kapitanskega mostička.

ROPARI IN MODRIJAN

Ropar je napadel kmeta, ga oropal in pobegnil s plenom. Kmet ga ves besen zasleduje. Ko se misli, da ga je dohitel, ropar izginje v grmovju. Mimo pride modrijan in vpraša, kaj se je zgodilo. Kmet mu potoži svoje gorje. Tedaj mu pravi modrijan:

»Pojdi na pokopališče in tam mirno čakaj. Prej ali slej bo ropar za trdno prišel tja.«

CIGAN IN NJEGOV SIN

Cigan stisne sinu steklenico o roke, češ naj gre po vodo. Se prej pa ga pošteno premlati.

»Norec neumni, zakličejo sosede, kaj pa prepeša otroka, saj ni ničesar zakrivil.«

»Brez pomena bi bilo pretepati otroka, ko bi že razbil steklenico, saj bi zato ne postala spet cela.«

ZENSKJE IN TRDNJAVA

Takender Fejgamber je nekoč oblegal močno utrjeno trdnjavo. Branilci so že klonili in oblegovalec se se že veselil, da bodo trdnjavo zdaj že zavzeli. Nekega jutra pa so se pojavile na trdnjaviških zidovih ženske, da bi branile trdnjavo.

»Zdaj pa kar pojdimo,« je rekel Iskender Fejgamber. »Proti tej vojski se ne moremo boriti. Zmagati bi ne bila nobena čast, podleči pa bi bila sramota.«

DOBER ODGOVOR

Ko je Sara Bernhard na viska svoje slave nastopila v nekem gledališkem delu, je med dejanjem opazila, da jo mlada statistka za maknjeno gleda. Sara jo je vprašala:

»Kaj bi dala, če bi mogla igrati kakor jaz?«

»Isto, kar bi dali vi, če bi mogli biti tako mladi kakor sem jaz,« je odgovorila začetnica.

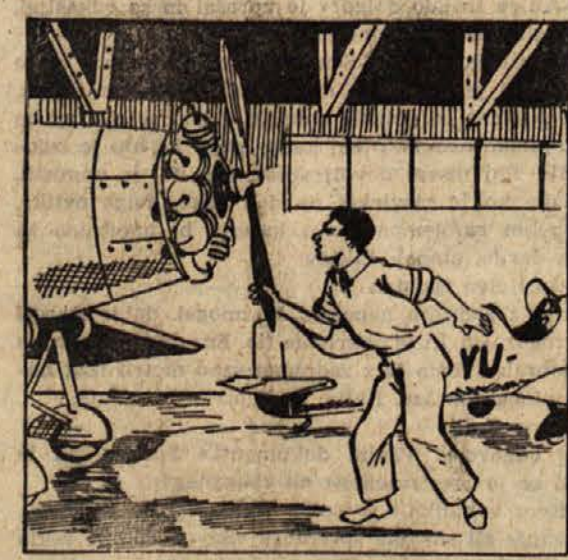
CE MORNAR POSTANE VRNAR

Ce mornar postane vrtnar... (Illustration of a man in a field)

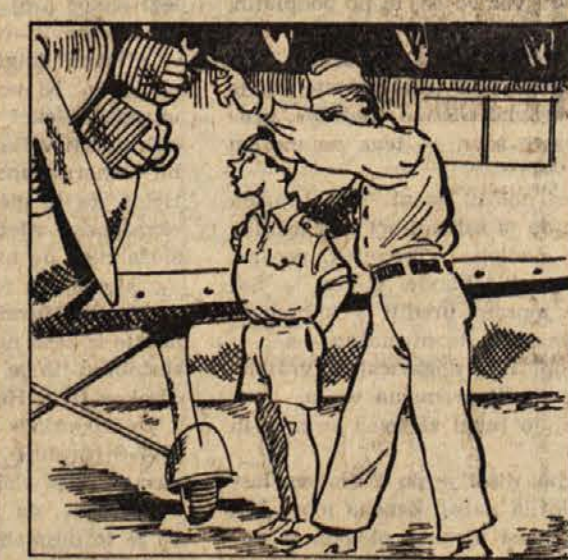
TELEPHONE

— Ali lahko govorim z zdravnikom o mojem bolestem strahu pred zaprtimi prostori?

RAZPELI SO PERUTI

117. »Pozor, kontakt!« Drugi mehanik je zavrtel vijak in motor je zabučal svojo mogočno pesem. Precizno in enakomerno so udarjali bat. »Pravzaprav je vse skupaj podobno avtomobilskemu motorju,« je zavpil Peter mehaniku v uho, ko je spet stal poleg njega in tenko poslušal delovanje stroja. »Seveda, samo s to razliko, da mora biti letalski motor neprimerno lažji,« mu je ta zavpil v odgovor. »Ali sploh veš, kako deluje bencinski motor?« Peter si je v zadregi podrgnil nos.

118. »No, lopa reč,« je pokimal mehanik in ugašil motor. »Štirinajstletni fant mora poznati bencinski motor, sicer sploh ni fant, marveč navadna mevža.« Pokazal je na vrsto valjev: »Vidiš, v vsakem valju se pomika bat. Ko se pomakne bat navzdol, pritekajo v prazni valj nad njim bencinski hlapi. Potem se bat spet dviga in stiska hlape, stiska, stiska, ko pride do vrha, viže električna svečka iskro, stisnjeni plini se viže in s strahovito silo potisnejo bat navzdol.

119. Nato se bat zopet dviga in potiska izgorelo pline skozi izpušni ventil. Vsaka pot bata se imenuje »takt«. Sosačni takt, tlačni takt, eksplozija in izpušni takt. Torej je naš motor štirinajstletni motor. Najvažnejša je seveda eksplozija. Takrat nastane v majem litrskem valju tudi do 60 konjskih sil. Ali veš kaj to pomeni! Pri motorju z dvajsetimi valji — 1200 iskrih konjčev. Velika štirimotorna letala vleče skoraj 5000 konj. Kdo bi se jim mogel zoperstaviti!

120. »Potemtakem imamo v teh lončkih za celo žróbčarno konj,« je veselo vzkliknil Branko, ki se je medtem neopazno približal. Branko je Peter njegovo pustolovščino že davno odpuštil. »Mlad je še in ves vrazil,« si je govoril. »Toda, ko doraste, bo pilot, da mu ga ne bo paralo.« Peter, ali bi šel v tečaj za padalce? ga je vprašal kar naravnost. »Za padalca?« Grom je Peter moško pokimal s kuštravo glavo ne da bi kolkčaj pomisljal. »Ali gremo kar takoj?«

PISE IN RISE: MILAN MAVER